

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
 Pe un an . . . . . 2 fl. (4 coroane).
 Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. (2 coroane).
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiul.

Apare în fiecare Dumineca

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada Poplacii nr. 15).
 Un sir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

Dl Alesandru Mocsnyi despre starea politică.

Un bărbat de încredere al partidului nostru național având prilejul a vorbi în 9 l. c. cu vestitul și vrednicul nostru bărbat dl *Alesandru Mocsnyi*, la moșia sa din *Birchiș*, l-a întrebat, că ce părere are asupra stării noastre politice, îndeosebi asupra stării *partidului național* și asupra *pasivității*, adică a ținutelui noastre de a nu lua parte la dieta țărei prin deputați?

Răspunsul lui *Al. Mocsnyi* s-a publicat în *«Tribuna»* (nr. 192, de Mercuri, 1/13 Septembrie c.) și a făcut mare surprindere atât pentru Români, cât și pentru Unguri. Pe Români i-a surprins și bucurat, căci dl Mocsnyi a zis, că politica de acum a Românilor e corectă și bună, în fața politicii maghiare de stat, ear' pe Maghiari i-a năcăjit și înfuriat aceasta.

Privitor la întrebarea săntăiu asupra stării *partidului național*, dl Mocsnyi s'a provocat la o scrisoare a sa trimisă în luna Iunie c. la președintele partidului național, dl *Dr. Rațiu*, zicând, că în aceasta și-a spus părerile și tot de aceste păreri e și acum.

Dl Mocsnyi e de părere, că *toată suflarea românească are să fie cu totușă sfîrșenia și tăria la partidul național*, deși stăpânirea ungurească l-a disolvat, nelăsându-l să lucre spre binele Românilor. Stăpânirea prin aceasta ne-a adus pe noi Români în o stare afară de lege, dar' noi trebuie să ținem strîns la rînduiala partidului, până ce va veni

vremea (care poate nici nu e aşa departe), ca să putem lucra earăși între marginile lui.

Eată câteva părți din această serioasă de mare însemnatate:

„Si de astă-dată cu adâncă durere, dar' și cu toată sinceritatea trebuie să mărturisesc, că după convingerea mea n'a sosit încă timpul pentru vindecarea retelelor, și deci astăzi încă, în mod serios nici vorbă nu poate fi de o hotărire a pașilor potriviti spre acest scop. Ear' ce privește prevenirea primejdijilor ce amenință partidul național, unicul scut în contra acestora poate fi — după convingerea mea cea mai firmă — numai și numai ținuta corectă a proprietății membrilor partidului național. Acea ținută clară și hotărătoare, după care fiecare credincios sincer al partidului — fără a părăsi terenul legal-constituțional, temeiul luptei noastre naționale — privește în starea critică de astăzi, de prima și de cea mai sfântă a sa datorință a finelor cu toată tăria sufletească la dogma politică, în înțelesul căreia partidul național

— deși de fapt impedeceat în libera să mișcare prin cunoșcutele ordinații ministeriale anti-constituționale — după drept *sustă și astăzi în întreaga sa organizație neșirbită*.

Dl Mocsnyi amintind apoi, că oprirea partidului național nu e legală, zice:

„Până-când durează starea aceasta excepțională, anti-constituțională, — noi deoparte avem să ne ferim de orice svîrcări neputințioase și nevrednice de o luptă bătăiească, ear' de altă parte avem să susținem cu toată tăria sufletească, prin rezistență pasivă, basele de drept ale partidului național, stănd fiecare: președintul, comitetul, delegații și fiecare membru singuratic al partidului, la postul seu,

Mai hrănităre e dragoste, mai dulce e somnul iubirei și mai moale e asternutul lor de pămînt, căci e prășuit de sapetele lor.

La o parte și așteaptă și ulciorul verde cu apă proaspătă — adusă de el, să dea mândrii apă rece ca de munte, din fântâna cu trei isvoare.

Cu ochi năuci privesc la ei și alelor. — Chip idilic și fericit vede sufletul meu muncit de dorințe și îndoielii. Merg mai departe pe calea mea nehotărâtă și fără întâmpinare; alți și alți săpători întâlnesc ce se par, că din greul muncii lor strigă sufletului meu neodihnit: „Fericiti cei împăciuți cu puțin.”

II. VARA.

Am mers și merg mai departe; căci stare și ajungere eu nu am.

E vară! Uscate-s toate, de focul secetei; crepat e și pămîntul de însetat ce e. Zilnic dă prinos cerului, din umezala ce biată o mai are; și cerul măreț și trufaș, il arde cu priviri de foc, și nu se îndură, el care putere are, să-e mai ude.

hotărît a nu-l părăsi sub nici o împrejurare, a nu se mișca din loc, ca și un regiment comandat la un post espus: stă nemîșcat sub ploaia gloanțelor, până-când locul primejduit — libertatea de lucrare a partidului — va fi mantuită».

Mai departe dl Mocsnyi zice:

„Puterea de stat ne poate opri și păsi înainte, dar' nu ne poate săli și da îndărăt. Cu un cuvânt: puterea de stat poate să împedece întregul organism al partidului național în libera să mișcare, *dar' nu există putere pămîntească, care ar fi în stare să strice organismul partidului nostru — afară de noi.*

Astăzi deci parola luptei noastre naționale are să fie: *reîntregirea în întreg a partidului.*

Unica armă ne este: *resistența pasivă.* Si unic buna ținută este: a nu părăsi nici că un fir de păr terenul legal, *dar' să susținem cu toată tăria sufletească temeiurile de drept ale organizației noastre politice, ale partidului național.*

Căci fără organizare politică nu se face luptă politică, și fără partidul național nu se face politică națională.

Ear' partidul național va sta până atunci, până-când el va trăi în inimile noastre.

Privitor la a doua întrebare, afacerea *pasivității*, dl Mocsnyi a declarat, că și în acest punct ține strîns la organizația partidului nostru și la hotărîrile aduse de conferențele naționale.

Dînsul e de părere, precum a arătat și în scrisoarea adresată dlui Dr. Rațiu, că pasivitatea acum e cea mai bună armă de împotrivire față de încălcările ocârmuirei și astfel trebuie să ținem la ea până-ce o nouă conferență națională,

Lucrătorul, din mijlocul postătei, cu mâncea și șterge față aprinsă sub povoiul sudorilor ferbiți. Ici-colea femei mai slabe, sub pălăriile tutuguiate pun frunze late de brustur, să mai recorească cel cap aprins.

Cu buzele uscate toți roagă cerul învăpăiat: »Doamne stîmpără asternutul picioarelor tale!«

Închise și fără vîeață sunt florile prin grădini, livezi și câmpii; dăbălăzate li-s și frunzele de opărîte ce-s. Prin vîzduhul înădușit, nu mai vezi paseri vesele, tăind dungi repezi și lungi; pe la umbra deasă găfăe, cu aripele răscobăiate, ca un popă gras cu mâinile la: »Sus să avem inimile!«

În taină cer toate: »Slobozi Doamne isvoarele vîzduhului tău!«

— Să știi, oameni buni! azi-mâne plouă, — spune căte un bîtrân încoviat de ani, — căci s'a muiat apa la »Buna« și de sub soare ne bate vîntul, furnicile cu paie și învelue mușinoiale cenușii, prin ogrăzi aleargă rățele — scăldându-se ca în ploaia cu bălti bulbucate.

FOIȚA.

Din caietul unui călător.

I. LA SAPĂ.

Doarme cu capul pe mâna lui; doarme dulce și frumos ca un copil la sănul maicei sale, amăgit de farmecul doinei de leagăn. O doină e și somnul ei: doina dragostei! Pe față aprinsă, mai roșie ca cireșele în luna lor, se odihnește o șuviță — neagră ca și noaptea — rătăcită din lumea părului afrodisiac și moleșitor de cald. Dogoarea feței aprinse nici vrea să știe de umbra folor de cucuruz, abia alintate de blandul zefir, copilul priebeag și răsfățat al primăverei.

O singură bucătă de mămăligă e pe merindarea albă, din dreptul lor. Rece și însoritoșată împrejur o mămăligă — nici n'au atins-o; doar' creștinul bun înainte de masă zice rugăciunile, și în rugăciunea dragostei adormit-ai ei!

O sfârmitură de mămăligă rece e tot ce-i așteaptă; dar' ce le trebuie?

neoprită, nu va aduce alte feluri de hotărîri.

Aceste sunt părerile lui Alexandru Mocsnyi, păreri cari cumpănesc foarte mult, fiind dl Mocsnyi unul din cei mai însemnați și învețați fruntași de-a noiști, a cărui judecată nu e pripită și e stăpânită numai de binele poporului român.

Aceasta se vede de acolo că foile maghiare s-au înfuriat pe dl Mocsnyi, pentru arătarea acestor păreri și pentru că îndeamnă pe Români să le urmă.

Ele scriu articoli lungi asupra acestei afaceri și, după obiceiul lor, ne înjură, că pentru ce stăm în pasivitate și nu trimitem deputați în dietă.

Dar' de aceea să nu ne pese. Tocmai împrejurarea, că toate foile se ocupă cu cele propoveduite de dl Mocsnyi, ne arată, că părerile aceste sunt bune și noi trebuie să le luăm în seamă și să le urmăm.

Dar' despre afacerea aceasta vom mai vorbi.

Sovinism. Reuniunea învețătorilor comunali din Timișoara, — în cea mai mare parte Nemți de origine, — a decis să se adreseze cu rugare către scaunul scolar al orașului Timișoara, ca propunerea limbei germane să fie scoasă pe viitor din programul scolar, stabilit pe seama școalelor elementare. »Kronstädter Zeitung«, înregistrând acest curios fapt, face următoarea observare: »Obrăznicia acestei propunerii e cu atât mai sinistră, cu cât trebuie să stim, că cel puțin jumătate din copiii obligați să cerceteze școalele elementare din Timișoara sunt Nemți, prin urmare, în înțelesul legii de naționalitate, de mult uitată, întreaga instrucție ar avea să o primească în limba maternă. Si dacă vre-un naiv mai crede, că în era »lei, dreptul și dreptate« vor fi respectate astfel de legi incomode, făcute numai pentru a ilustra în fața străinătăței frasa despre »libertatea maghiară«, — n'avem decât să-l compătimim cu zimbet.«

Pentru limbă. Știm că scaunul scolar din Biserica-albă (Bănat) a luate concluzie, că procesele sale verbale să fie purtate în limba germană. Comitetul administrativ al comitatului Timiș a nimicit însă conclusul, și a îndrumat scau-

nul scolar să ducă procesele verbale în limba statului. S'a dat recurs în contra acestui amestec volnic în afacerile interne ale orașului Biserica-albă, și cu provocare la legea despre egală îndreptățire a naționalităților s'a cerut respectarea conclusului. Ministrul de culte însă în contrast cu legea pozitivă, a dat căștig de cauza comitetului administrativ al comitatului, și a declarat și din sa parte conclusul de anulat. Chestia a fost pusă acum de nou pe tapet în adunarea de toamnă a consiliului comunal din Biserica-albă, și s'a luat hotărîrea, că în contra rescriptului ilegal al ministrului de culte să se facă recurs la consiliul de ministri, cerându-i-se acestuia să dispună, ca legea pozitivă să fie respectată din partea ministrilor de resort. S'a ales o comisiune de patru membri, care are să compună recursul și să-l înainteze consiliului de ministri. Foarte bine!

Lueger și cunoaște. Zilele trecute s'a ținut la Budapest congresul asociațiunii internaționale de navigație, la care însă orașul Viena n'a fost invitat. Consilierul comunal Dorn din Viena cu toate acestea a luat parte la congres. Într-o scrisoare cetăță în ultima ședință a consiliului comunal, Dorn face împărtășirea, că Maghiarii l-au asigurat că Viena numai din greșelă n'a fost invitată la congres; la ce apoi primarul Lueger a făcut următoarea observare:

»Sunt convins și în convingerea mea m'au întărit și alții, că cu intențione n'am fost chemați. Cunosc eu pe Maghiari! Ei vreau să prefacă Dunărea în riu maghiaro-jidan, dar ii voi împedeca eu în execuțarea planului!«

De sine înțeles, că presa maghiară face spumă.

POLITICĂ NAȚIONALĂ. Deputatul guvernamental Werner Gyula și-a ținut în Zlatna darea de seamă despre activitatea sa parlamentară, cu care ocasiune a accentuat că punct din programul seu politică națională (firește maghiară) sistematic și în stil mare pentru părțile din Ardeal, locuite de naționalități, chiar și cu jertfe mari din partea statului, — ceea-ce e analog cu maghiarisarea Ardealului.

Va merge cam greu cu execuțarea, onorabile!

vîntului — sboară în ruptul capului, cu o falca 'n cer și una în pămînt; încep prin grădini și pomii odihniți, a vîjăi în clătinări mari și silite; în vîrtej se ridică păiușul de prin stoguri și copere.

Intunecă și chipul trufașului soare de norul pravului și a paelor. Astimpără-se vîzduhul înferbentat de valurile răci ale vîntului străin. Aici e și umbra negrilor nori, ce cu pași de asalt imprejmuesc soarele împăinjinit. În grozavul durduit, al norilor năvalnici, amuște glasul clopotului, întorcător de vremi grele. Chiar bîtrânlul crâsnic, om cu mâna bună și suflat creștin, trage în rupturi cadențate — ca de vreme grea — clopotul, sfîntit anume, în vremile de demult, ca potrivnic să fie norilor de năpastă. Prin vîzduh rândunelele mai dau tîrcoale mari și vesele: ele numai, pasările sfinte, nu se tem de mănia cerului. Alungat e cânele de pe lângă căsi, de frica fulgerului; stîns e și focul de pe vatră. Pe la ferestrele închise privesc capuri însăparentate, așteptând cu groază desfășuratul luptei cerești. Câte buze, ce au uitat rugatul, cer acum mila cerului mărios.

Biserica săsească și-a ținut săptămâna trecută la Sibiu sinodul anual ordinar, în care au performat mai multe chestii de însemnatate.

Pentru noi e de interes cu deosebire raportul consistorului asupra stării parochiilor, bisericilor și școalelor săsești și conclusele luate în legătură cu acesta.

Intre altele consistorul a raportat adunării generale, că n'a executat ordinările ministrului de culte, ca în afacerea regulării congruei preoțești să-i pună la dispoziție datele necesare. Sinodul a aprobat procedura consistorului, și a decis unanim, că nu va primi întregirea venitelor preoțești din partea statului, dar' epitropia bisericească va cere dela guvern urcarea dotației.

După raportul consistorului, numărul parochiilor a scăzut cu opt, numărul credincioșilor însă a crescut cu 6016. Raportul relevăază îndeosebi simțul de jertfă al parochiilor, mai ales pe terenul instrucțiunii; s'au ridicat școale peste școale, ear' învețătorilor li-s'a dat nu numai salare, ce trec peste minimul pretins de stat, ci li-s'a votat și quinquenalii!

Cu durere constată însă raportul, că autonomia bisericei e tot mai mult pericolită din partea organelor statului. Comunicațiunea cu celelalte biserici evanghelice a fost de multe ori perturbată în modul cel mai brusc. Raportul relevăază, că o mare vătămare a bisericei luterane săsești, că guvernul a investit pe episcopul Gustav Majláth cu titlul de episcop al Ardealului, și provoacă toate bisericile evanghelice ale țării să protesteze contra procedurei arbitrale a guvernului. Sinodul a luat unanim la cunoștință raportul consistorului.

S'a mai decis, ca de aci înainte fiecare învețător să aibă drept la quinquenalii, și ca văduvele lor să mai poată locuiri o jumătate de an în locuința cea veche. Sinodul a mai îndrumat în fine parochiile, ca învețătorii să nu mai fie plătiți ulterior, ci anticipativ pe fiecare lună, sau pătrar de an.

— Doamne, scuțește-mi avutul și roada câmpului, că în veci căile tale le voiu cerca.

Norii negri se înalbesc de apă, ce în picuri mari și rare se sloboade pe pămîntul însetat. Ca talerii de mere e urma picurilor, înghiști în bulbuci sfârâni.

Mai des și mai cu putere îi aruncă acum vîntul — tot unul lângă altul, și al treilea peste ei se aşează! În năprănicia lor nici pămîntul nu-i mai poate înghiști; ei cale-și fac unul la altul, să opresc în cea dintâi gropă, după ei alții, alții sosesc și cu toții, de-a valma, pornesc mai departe. Din nou să opresc în vîrtej rotitor, și întăriți din zece părți mai la vale să se impreune cu părăul lărmuitar. Vîjăe vîzduhul, vîjăe și pămîntul de potopul apei, de peste mări venită să reîntinerească codrul și dealurile, dealurile și văile, văile și câmpiiile.

De evamul vîntului, peste sat, norii trec în mers iute și cutropitor, ca un dușman bătut în fugă rușinoasă; și în urma lor picuri mărunți ca niște fugari nemernici și răslăiți. Prin cuiuri, pa-

Mai înădușitor, ca ori-și-când e azi vîzduhul, dar' peste dealul pleșuv și înroșit rînd pe rînd în linii lungi și subțiri să ridică norișorii albi. Mai sus mai sus să ridică — să ridică și pier; ca ceara de față focului așa pier de față soarelui. În urma lor cerul pe deasupra dealului rîmâne alb-cenușiu. Eată! și norii suri-negrui, ridicându-se ca niște munți de stânci mari și colțuroase, cu margini luminoase. A lene să ridică — poate de împovăraji ce sunt. De departe, de departe, în fundul depărtării nezărite, se aude un lin durduit; cine știe pe unde 'i-s'a vîzut schintea șerpuitoare?

Ne-a ploua, zic țărani, cu o bună dosă de îndoială, — nu știu săbermanii că norii, ceruți cu atâta dor cucernic, poartă în sinul lor binecuvîntare sau pustiure țarinilor veștejite. În Domnul li-e nădejdea; lucră mai departe, privind mereu și îngrijîți spre dealul cu norii. — »Doamne! dă-o, dă-o numai curată și fără primejdii.«

Norii, pe din jos, încep a odrăsli rînduri negre, ce intr'ună se împrăștie și adună fără pic de rînduială. Pe druhul crucei în jos pulverea — starostele

Colonisările. Guvernul maghiar, văzând că milioanele votate din partea parlamentului pentru înscenarea unei acțiuni mai mari de *colonisare*, s'a dus fără să li-se vadă urma, — să decise să intrebe pe cei experți, că oare cum ar fi mai bine să se facă în viitor colonisările printre naționalitățile nemaghiare, ca banii să nu mai fie risipiti de giaba? În scopul acesta a convocat o *anchetă*, care se va întruni în curând sub președinția ministrului de agricultură. Din anchetă fac parte numai Maghiari, și încă cei mai pronunțați șoviniști, ca *Bartha Miklós*, etc. Despre isprăvurile ei suntem deci în curat.

De peste săptămână.

EMKE la Alba-Iulia. — **Din Francia.**

Duminecă s'a ținut în *Alba-Iulia* (Belgrad) adunarea însoțirei de maghiarișare EMKE din Cluj. Această însoțire s'a întemeiat acum vre-o 15 ani, cu scop de a maghiarisa pe Români din Ardeal. Însoțirea a adunat o frumoasă avere de peste 1 milion fl., din cari susține școale poporale ungurești, ajută biserici și însoțiri, dă premii învățătorilor etc. Cu un cuvânt spriginește în toate părțile lătirea ungurismului. Ea își ține adunările, ca și *Asociația noastră* în deosebite părți ale țărei. Acum și-a ținut adunarea în Alba-Iulia.

S'a adunat mulți fruntași maghiari din diferite părți, cu deosebire din Cluj, dar' popor a luat parte puțin. Cei sosiți în Alba-Iulia au fost așteptați la gară cu musica, apoi afară de ședințe, în cari s'a dat socoteală despre mersul însoțirei, s'a ținut banchet, cu toaste înfonecate ungurești.

Tot atunci și-a ținut adunarea în Alba-Iulia o altă însoțire maghiară: *societatea carpatină*, care, chipu e întemeiată pentru a face cunoscută țeara Ardealului, dar' de fapt ea să nisuește din răsputeri a maghiarisa numele satelor, munților, râurilor și văilor noastre.

După-ce s'a ținut aceste adunări, s'a făcut excursiuni la Geoagiu și la Detunata, în Munții-Apuseni.

Fiindcă aceste însoțiri și altele de felul lor să nisuesc a lăți maghiarisarea printre noi, noi cu atât mai mult trebuie să ținem la ce e al nostru și să sprigim cultura noastră, școlile, însoțirile și totul ce avem.

De altcum mare spor printre noi nu poate face EMKE, căci e adever, ceea-ce zice un proverb unguresc: *Er-délyben csak kukoricza és oláh terem*. (În Ardeal nu se prăsește altceva, decât păpușoi și Români).

Saul.

Poesii populare.

Din Bozoviciu.

Culese de *Alesandru Tiepeneu*, cojocar.

Cucule cu pene sură
Frumos cântă vara 'n pădure,
Tu și iarna de-ai cântă
Frunza nu s'ar mai usca;
Însă iarna măi fărtate
Mergi și cântă în altă parte.

Frunzele seara-mi șoptesc
Pe-o fetiță să iubesc,
Eu le-am zis: frunze surate
Aș iubi-o da-i departe,
Două dealuri ne desparte,
Cum să fac să-i scriu o carte?

Din lumea mare cele mai însemnante știri vin din *Francia*. Aici *Dreyfus* după-ce a fost aflat vinovat și osândit de tribunalul militar din Rennes, a fost grafiat. Grajiarea s'a făcut pentru linștirea opiniei publice. Prin aceasta vestita afacere a lui Dreyfus s'a sfîrșit.

Tot în *Francia* s'a început un nou proces politic înaintea senatului francez ca tribunalul, împotriva lui *Deroulede* și alți soți, cari au uneltit împotriva statului, voind să restoarne republica și să facă din *Francia* regat.

Procesul e în cursere.

† Ioana Bădilă.

Joi, Români din Sibiu au fost surprinși prin veste, că a răposat aici doamna *Ioana Bădilă* născută *Moldovan*, soția lui judecătorului din Sibiu, Ioan Bădilă. Răposata a fost o femeie română vrednică și aceasta s'a văzut și la moarte, căci răposata, — fără să știe lumea, până ce ea a fost în viață, — a făcut testament, lăsându-și întreaga avere de aproape 40 mii florini nației române. Anume a lăsat: 35 mii florini pentru întemeierea unui internat pentru studenții români dela universitatea din Cluj, 1000 fl. pentru Casa națională din Sibiu, 1000 fl. pentru biserică română gr.-or. ce se va zidi de curând în Sibiu, 500 fl. la »Reuniunea femeilor române« din Sibiu, la care răposata a fost vicepresidentă.

D-na Ioana Bădilă a fost fiica vrednicului nostru bărbat de odinioară *Dumitru Moldovan*, fost sfetnic de curte al Împăratului, care a luptat mult pentru poporul nostru. Fundația de 35 mii facută spre binele tinerimei noastre, va purta numele lui.

Doamna Ioana Bădilă a făcut cea mai frumoasă faptă ce o poate face un om pămîntean. Ea murind s'a făcut nemuritoare, ear' poporul românesc îi va pomeni cu pietate numele, ca la una dintre cele mai mari binefăcătoare, cât timp va răsună prin munții și văile Ardealului, Bănatului și Maramureșului graiul dulce și dulcea dină românească.

**Carte 'n patru colțurile
Stropită cu lăcrămele.**

Foaie verde foi de nuc
Toate vin și ear' să duc,
Numai dorul ce-am iubit
S'a dus și n'a mai venit.

**La Mehadia la tîrg
Vrui urșul ca să-l vînd,
Cumpăratori nu aflai
Și cu el ear' rămăsei,**

**Crengurel de măr uscat
Eu aici mândra 'n alt sat,
Eu aici și mândra nu-i
Duc jelea iubitului,**

**Străinu-s străin în lume
Dorul n'am cui-l mai spune,
Căci cui odată l-am spus
M'a lăsat și mi-s'a dus.**

**Frunză verde de smochine
Dusu-m'am prin țeri străine,
Ear' dorul mi-l-am lăsat
La mândrușele din sat.**

Familia răposatei a dat următorul anunț funebral:

Johanna Bădilă născ. Moldovan, după lungi și grele suferințe, astăzi la orele 10 din noapte, în al 46-lea an al vieții și al 26-lea an al fericitei sale căsătorii, și-a dat sufletul seu nobil, dedicat familiei sale și deaproapelui, în mâinile Creatorului. Rămășițele pămîntești ale scumpei defunte se vor transporta Vineri, în 22 Septembrie st. n. la 3 ore d. a. din casa proprie, strada Urezului nr. 9, la cimitirul greco-oriental din suburbii Poarta-Turnului, spre vecinătă odihnă. Sibiu, în 20 Septembrie st. n. 1899. Ioan Bădilă, judecător, ca soț; Johanna Moldovan născ. Farkas, ca mamă.

Inmormântarea s'a făcut Vineri după ameazi și a fost strălucită. A luat parte toată inteligența din Sibiu și străini mulți. Din Cluj a fost o depunere a tinerimei. Pe sicru s-au depus multe cununi.

A doua judecată.

Judecata antâia și-o căpătă jidovimea în osânda lui Dreyfus la Rennes. Atâtă volbură ridicaseră miile de foi jidovite din toată lumea, încât toti ziceau: Nu vor cuteza Francezii să-l osîndească de nou pe Dreyfus. Dar' eată il osândiră. Si-l osândiră poate nu atât pentru fapta lui, ce nu s'a putut deplin dovedi, ci ca prin el osândită să fie jidovimea, care prea să obraznicește a crede, că ce ea vrea, are să se facă chiar și de tribunalele militare, și chiar și într'un stat locuit de o națiune puternică și cultă, ca Francia. Francezii se arătară însă mândri și mari și călcări în picioare încercarea jidovească!

A doua judecată căză ca prăbușirea cerului pe capul jidovimei curând după cea dintâi, și și mai grea ca cea dintâi!

După osânda dela Rennes anume, vespariul jidovesc din toată lumea, începătă tipă a sbiera, ca mușcat de șerpe, și văzându-se strivit, începătă o ațitare în gură mare în contra Francezilor! Francezii în anul viitor deschid o uriașă expoziție universală (a toată lumea), e expoziție la care toate statele din lume vor veni, ca la un tîrg uriaș, cu bogățile lor, cu frumșetele lor, cu roadele cele mai alese ale științei și șîrgușiei lor. Va fi o minune de arătări, că anume care stat, care națiune la ce înflorire a ajuns, ce lucruri frumoase știe găti la ea acasă. Firește va fi o glorie a Franciei de a fi dat națiunilor lumii mărele prilejul de întâlnire pe »Câmpul Eliseic« de lângă strălucitul Paris.

Ei, și știi d-oastră de ce lucru mi-se apucări Jidovii după înfrângerea dela Rennes? De acela, să ațite lumea prin foile lor, de a nu merge pe anul viitor la Paris, nici ca esponent (venzitor), nici ca cumpărat! Cuibul de Jidani din Viena au dat signalul trăgând clopoțele într'o dungă prin foile lor, stupul din Budapesta se luă după ei, apoi aşa din toate țările. De peste tot locul începură a veni vesti, că și în țeara asta, și în ceealaltă, în toată Europa, apoi în America, s'a pornit mișcare mare contra expoziției dela Paris!

Că nu va merge nimenea! Că se face un fel de jurămînt între neguțetorii și fabricanții de peste tot locul, a nu călca anul viitor în Francia! Si aşa mai departe.

Și într'o vreme earăși toată lumea, înlocui cum, după gurile acelorași foi credea că Dreyfus nu va mai fi osândit, crede acum că zău de expoziția franceză din anul viitor, nu va fi nimic!

Dar' știi că a putut țină zuzetul acesta de vespi, vuetul acesta de desnădăjdui? Nici zece zile! Guvernele țărilor înșile s'au năcăjit de atâtă obrăznice, că foile jidovite nu vorbiat numai în numele lor, ci în al »țărui« în care se să tipărește, și însăși guvernele au început a desmîntă nebuniile acestea, și azi din o țeară, mâne din alta venia știrea, că la cancelariile cari aranjează (conduc) pregătirile pentru țeară la expoziția din anul viitor, nu se simte de loc-de loc urmarea atâtărilor acestora, că deși, e drept, căte un fabricant ori neguțător jidov ce să înștiințe că va merge și el, să retrase busumflat, alți doi-trei au venit în locul lui îndată! Așa că mișcarea de a lua parte la expoziția franceză, care va fi o minune a lumii, nu numai nu e în scădere în vre-o țeară, ci tocmai în creștere!

Și acum de câteva zile, și javrele jidovesti, văzându-se strînse cu ușă, au început a aduce știri, că mișcarea dușmanoasă expoziției franceze, a încetat, să stîns în țara cutare, apoi în cutare, până în toate...

Ce va să zică asta? Va să zică atâtă, că după judecata căzută asupra jidovimei la Rennes, căză acum îndată o a doua judecata, și mai grea, și mai mare, judecata lumii întregi asupra aceleiași jidovimi ce se credea atotputernică, dovedindu-se că zvîrcurile ei, că atâtăriile ei, nu mai plătesc parale, că sunt cunoscute!

Învăță-vom noi Români ceva și din aceste lucruri mari! Învăță-vom să prețuim și noi pe acești oameni aşa cum vredniceșc, și să ne ferim de ei, să-i încunjurăm și numai pe la crestini să dăm cu toate trebuințele noastre, ori nu?

Bine ar fi de-am învăță!

Din pildele altora.

Nu lasă Dumnezeu!...

Nu lasă Dzu ca coarnele boilor să crească până la ceruri! — așa zice o vorbă din bătrâni, — și așa se vede că și este.

Voinicioșii nostri concetăteni unguri ar dorî ca toată lumea să nu mai aibă alte griji, decât de năzdrăvăniile lor. De s'au pus ei acum pe ungurisarea numelor orașelor și satelor, toată Europa să n'aibă altă grije decât să învețe cum chiamă pe ungurește fiecare sat, fiecare colină, pe care până aci poate că o cunoștea sub numele vechiu nemțesc, sérbesc, românesc, slovacesc.

Dar' lucru naibii, că lumea mare de pe hotarele Ungariei, nu vrea să stie nimic de aceste ungurești infoieri de păun, ci își vede de treabă și scrie cum știe că se scria și până acumă.

În numărul trecut am arătat printre nouătăți pătania unui doctor din Budapest, care a cerut librării I. F. Lehman din München (în Germania) să-i trimîtă foaia sub numele »Budapest«, nu »Ofenpest« și în »Zöldfautcza«, nu în »Grünne Baum-gasse«, — la ce Neamțul vânzător de cărți i-a răspuns dela ochi, spunând că mai curând se vor doda Ungurii cu numirile nemțesti, decât Nemții cu cele ungurești!... Si că el nu va scrie decât așa!

Azi a doua pildă:

Un neguțător ungur din Dunaszerdahely a trimis la un fabricant din Lipsca (tot în Germania), o scrisoare scrisă altfel nemțestă, cerându-i să-i trimîtă ceva mașini fine electrice, și dându-i adresa ungurește.

La asta fabricantul neamț a răspuns neguțătorului ungur, trăgându-i o săpunăneală zdравă, că de ce îi cere lui, unui Neamț din Tera-Nemțescă, ca să-i scrie *ungurește* numele orașului, și de ce nu nemțește?! Si îi spune Neamțul verde Ungurului, că el nu se poate potrivă cererei, pentru că limba ungurească e o limbă ce nu poate fi *pri-cipă și rumeagă de nici un om ci-vilisat!* Dacă are lipsă de lucru bun al lui, i-l trimite, dar' pe adresă va pune numele stației și al postei, în limba sa nemțescă!

Neguțătorul ungur din Dunaszerdahely nu să-și țină batca și să nu-și mai supere și pe alți »frați« învățăți (și perciuțați.) din lume și țeară, — să pus și a trimis pătania sa cu Neamțul la o foaie din Budapest, care vestindu-și cetitorii despre »obrăznici« Neamțului, scuipă foc de năcăz și îndeamnă pe toți neguțătorii unguri a încunura pe Neamțul fabricant din vorbă.

No ke tare menunat! Că mult o să-i pese acelui!

Dar' noi am puté înveța foarte mult din purtarea Neamțului și din tără cu care el ține la numele limbei sale, iar' nu cum am băgat de seamă, că pe la noi încep acum și unii țărani a-și scriși limba, cerând, pe la staționi, bilet de tren pe — ungurie.... Cu căt mai slabă este credința noastră în ale noastre, decât a Neamțului cutare și cutare!

Să nu ne încovoiem, fraților, așa de ușor, că doar' vești și din pilda asta, că nu lasă D-zeu să crească coarnele.... Ianeu.

Ce avem de făcut?

Stim cu toții, că anul viitor este cel din urmă an al veacului al 19-lea.... Dar' trebuie să stim și aceea, ce avem de făcut, ca începând nouă veac al 20-lea, cu mai mare ușurință să putem înainta pe calea cea bună ducătoare la mărețul nostru scop, *înaintarea și înflorirea națiunei române*.

Calea este aflată, dar' avem a o curăță cu sîrguină de spini și mărcini, ea fără împedecare cu bună isbândă să o putem străbate. Dacă vom face astfel, pe nesimțite ne vom vedea acolo, de unde aruncând o privire înapoi, ne va prinde mirarea de înaintarea ce am făcut-o. Si vom fi mândri când ca luceafărul strălucind între celelalte stele vom fi priviți de alte națiuni.

...Si nu te miră, iubite cetitor! Adu-ți aminte de proverbul »Voește și vei pute«.

Ascultați!... Economul ce-și lucră la vreme holda sa va fi mândru, când luând roadă imbelugată își va pute pune ceva și la o parte pentru zile negre.

Pe când cel-ce a întârziat cu lucrarea holdei sale va fi dimpotrivă amărit, căci nu numai că nu va avea să-și mai pună și pentru zile negre, dar' nici pentru acoperirea lipselor zilnice nu va avea îndeajuns.... Înzădar își va zice el că în viitor are să lucre și el ca vecinul seu, căci nu-l va mai ajunge nici-când. Aceasta lucrând ear' bine, pe lângă că în trecut a pus ceva la o parte, acum din nou va mai pute adăuga....

Nu putea oare și economul lenes să fie în rînd cu cel harnic?.... Înzădar s'a trezit el la urmă, că tot în urmă va rămâne.

Luată pildă de aci, dragii mei, și dintr-un început îuțelegeti ce e de făcut!... Nu vă temeți dacă calea noastră încă e grea de străbatut!... Să ne apucăm de timpuriu a o curăță și când alții se vor apuca, noi deja vom merge cu siguranță înainte.

Calea e știință, dragii mei. Si calea științei nu e grea, dar' până a apuca pe ea, spinii ne închid cărarea.

Spini sună, că: n'avem peste tot locul școli corăspunzătoare; n'avem peste tot locul bărbăti cu tragere de inimă spre muncă; poporul nostru nu e peste tot locul din iubire și dragoste sprințitor la ce e bun și folositor; străinii să cearcă prin fel și fel de mijloace a ne lua ce avem mai de lipsă întru ajungerea scopului nostru.

În față atâtător greutăți se naște întrebarea: ce avem de făcut?

Mai întâi, fraților! trebuie ca acolo unde încă nu sună școli corăspunzătoare să ne punem pe lucru, să întemeiem, căci acum e timpul.... Să o facem aceasta din bunăvoie, nesiliti de nimenea, căci e rău, dragii mei, când așteptăm ca altul să ne boldească întră săvîrsirea lucrărilor ce nouă ne folosesc. Am da semnele așteptând astfel, căci numai vitele (bivolii) să boldese la lucru. Aceasta ar fi semn de trăndăvie și bine știut ne duce pe urma economului lenes. Si va fi târziu a ne trezi numai când alții deja au apucat a merge pe calea cea adevărată, căci nu-i vom mai ajunge....

Acăi, iubiții mei, altcum stă treaba, e bine a servî noi de pildă altora și nu alții nouă. Să premergem dar' cu exemplu, jertfind totul spre ajungerea acestui scop.

Dee D-zeu, ca întreg poporul nostru nutrit de această idee, de bunăvoie prevăzând binele ce ar urma, răul de acum să-l delăture. Anul acesta a adus roadă imbelugată, așa zicând peste tot locul economilor nostri. Folosiți-o aceasta înțelepțește. Întemeiați în toate comunele, punând ceva la o parte, »grânare biserică«, cari să vă servească de ajutor.

(Va urma).

La „Poarta-de-fer“.

Vezi ilustrația.

Dela Orșova în jos Dunărea intră prin o strîmtoare de munți, prin care ea trece din Ungaria și ese în România, formând apoi mai în jos hotarul între România și Bulgaria. La această strîmtoare se întâlnesc hotarele alor trei țări: a României, Ungariei și Sérbiei.

Prin această strîmtoare se înălțau stânci în alvia apei și erau și alte pedecri (repezișuri etc.), cari făceau mari greutăți năilor, astfel că vapoare mai mari nici nu puteau trece pe aici. În interesul negoțului trebuie să se reguleze alvia și pedecele să fie delăturate. Cu această grea muncă a fost însărcinată de către puterile europene monarchia noastră, care a dat lucrarea stăpânirei ungurești, să o săvîrsească.

Lucrarea să a săvîrșit, dar' ce să vezi — Ungurii tot Unguri — stăpânirea ungurească, volnică cum e ea, a pus de capul ei taxă de vamă foarte mare pentru năile ce trec pe acolo, ca să-i se întoarcă în pripă banii. Împotriva acestei taxe au protestat toate țările, dar' cu deosebire: România, Austria, Rusia, etc.

Acum e vorba, că sau să-i-se plătească Ungariei cheltuelile și atunci să nu mai fie vamă, sau apoi Ungurii vor fi siliți a sără taxele.

În ilustrația noastră dăm o parte a Dunării dela »Poarta-de-fer«.

PARTEA ECONOMICĂ.

Filoxera și celelalte boale ale viilor.

Astăzi, când o parte a viilor nu numai din patria noastră, ci din întreagă Europa, este nimică de filoxeră și alte boale, cred că nu va fi de prisos, ca să cunoaștem mai deaproape insecta numită și celelalte boale ale viilor, ca astfel pe unde încă nu au pătruns, să ne știm păzii de ele.

Filoxera a trăit cu veacuri întregi mai nainte de aceasta în America, dar nimeni nu a băgat-o în seamă până la anul 1854. Atunci un învățăt cu numele Aza Fich a văzut, că viile pe multe locuri încep să se îngăbenă și să uscă tot pâlcuri, și căutând la rădăcinile viilor de viie, a aflat o goangă galbină, pe care a numit-o: *peuphagus vitifolae*.

Pe urma cercetărilor lui Aza Fich, s'a luat apoi profesorul Planchon din Franția, care cercetându-o mai deaproape pe la anul 1869, când s'a descoperit și în Franția 'i-a dat adevărul nume de »filoxera«, care e un cuvânt grecesc și însemnează »uscă cătoare de frunze«.

Filoxera a fost adusă în Europa din America cu viile de viie Mai întâiu ea a fost adusă în Anglia, de unde apoi a trecut pe la anul 1863 în Franția, dar nu a fost băgată în seamă până la anul 1869, când a descoperit-o profesorul Plan- chon, după cum am zis și mai sus.

În Franția, unde au fost o mulțime de vii, așa s'a lătit de tare filoxera, încât în anul 1875 au fost molipsite și pustiile de ea peste un milion hectare de vii. De aci filoxera a trecut în Spania pe la anul 1878 și s'a lătit în scurtă vreme, încât până la anul 1883 a pustiit peste o sută de mii hectare de vii. De aci și-a luat calea spre Portugalia, unde încă a făcut pustiuri însemnante.

În Germania s'a constatat filoxera mai întâiu la anul 1874, dar până la anul 1881 nu a făcut daune așa însemnante. Dela anul numit s'a început tractarea viilor molipsite cu leșie de puioasă și carbon, dar totuși nu s'a putut să mădui viile bolnave și nu s'a putut împedeca nici lătirea ei mai departe.

În Italia și Sicilia s'a descoperit filoxera de pe la anul 1880 și așa s'a respândit de repede și aci, încât pe la anul 1886 viile alor 114 sate erau molipsite de ea.

În Austria filoxera s'a ivit mai întâiu la anul 1872, dar aci s'a lătit mai incet decât în alte țări, parte pentru că clima țării e mai rece, parte pentru că sunt vii mai puține. Astfel pe la anul 1887 nu se aflau decât 2097 hectare molipsite de filoxera.

În Ungaria s'a constatat filoxera mai întâiu la anul 1884, iar pe la anul 1887 se aflau deja viile alor 228 comune molipsite de ea. După un an numărul viilor

molipsite de filoxeră s'a mai înălțat, căci se aflau 452 comune, în cari se constatase filoxera. Din Ungaria filoxera a trecut și în Transilvania pe la anul 1890, unde încă a început să face în timpul din urmă mari pustiuri.

În Serbia s'a descoperit filoxera pe la anul 1882 și așa s'a lătit de curând și acolo, încât la anul 1885 viile alor 40 de sate, pe o întindere de aproape 200 hectare erau de tot pustiute. De aci a trecut în Bulgaria, iar pe la anul 1885 se constatase și în Turcia, de unde a trecut apoi în Asia-mică, Persia și China.

În România filoxera a fost importată cu viile franceze pe la anul 1884, în câteva sate din județul Prahova, de unde apoi s'a lătit curând și prin alte podgorii, așa că astăzi și acolo se află mai multe județe molipsite de filoxeră. În Rusia s'a descoperit filoxera mai întâiu în Crimeea pe la anul 1880, în care an se aflau peste 20 hectare molipsite de aceea. De aci a trecut în Basarabia și Caucas, unde încă a făcut mari pustiuri.

În modul acesta s'a lătit filoxera dintr-o țară într'altele în Europa întreagă,

a fi și ele de trei clase, și anume: bărbătuși, muierușe și lucrătoare. Precum bărbătușii și muierușele furnicilor au aripi, sboară, să împărechează și după aceea să tragă în pămînt, unde își depun ouăle sau sacii lor, din cari apoi primăvara se furnici din toate trei clasele, așa se pare că fac și bărbătușii și muierușele filoxerei, de oare ce s'a constatat, că și aceia au aripi, pot sboara în deparțări foarte mari, se împărechează și toamna, când simt că li se apropie timpul peirei, se tragă în pămînt, unde și depun ouăle lor sub scoarța rădăcinilor de viie.

Ouăle pe care le depun muierușele, se numesc ouă de iarnă, de oare ce ele iernează acolo în pămînt.

Din acestea să desvoală apoi primăvara de căldură, precum am zis și mai sus, parte filoxere de cari sug mustul din rădăcini, parte bărbătuși și muierușe, cari să sule pe viile în sus și sug și mustul acestora, până când fac aripi și le vine timpul să sboare.

De aci și poate explica ori și cine, cât de tare se poate înmulții și lăti filoxera; se poate lăti, sboarând ea singură, sau fiind aruncată de vînt, pe altă viie, în altă comună, sau chiar în altă țară. Timpul în care filoxera își depune ouăle ei, e, precum am zis și mai sus, toamna în lunile lui Septembrie și Octombrie. (Va urma).

Dela „Reuniunea română de agricultură“.

O rugare către membri. — Sedința comitetului.

Precum îndeobște este cunoscut, tinerea și unica noastră **Reuniunea gricolă se susține aproape numai din taxele dela membri**. Deasemenea este cunoscut cum în schimbul acestor taxe comitetul central a Reuniunii împarte an de an între membrii Reuniunii *în mod gratuit* fel de fel de semințe de nutrețuri, de cânepă italiană, apoi pădureți, altoi; ba în timpul din urmă încât a îngăduit starea materială s'a procurat o viață, 2 oi și 1 berbece de soiu, cari s'a dat și ele membrilor tot în mod gratuit spre prăsilă. Spre a răspândi în cercuri că mai largi folositoarele povește despre unii sau alii rami de economie, comitetul a tipărit unele cărți, pe cari parte le împarte *gratuit*, parte le pune în vînzare cu *preț redus*. Fără a aminti de deseile *întruniri agricole*, ținute la fața locului prin comune, comitetul pune la cale an de an ținerea a căte unei *expoziții de vite și de poame*, expoziții împreună cu distribuire de premii *în bani*.

Acstea premise, cererea ce o adresăm membrilor nostri este, să binevoiască a lua la cunoștință pe calea aceasta, că cu scop de a se putea încassa taxele cu mai multă ușurință și fără cheltuielă — cuitanțele despre taxele pro 1899, ne-am luat voea a le transpune *oficiilor protopretoriale din Sibiu, Seliște, Mercurea, Sebeșul - săsesc și Nocrich*, cari oficii au primit cu multă prevenire încassarea celor prin organele ce le stau la dispoziție.

Suntem în firma credință, că stimabilitii nostri membri pătrunși de însemnatatea Reuniunii, pe care datori suntem să o susținem cu toții, nu ne vor lipsi de valorosul sprinț oferit și

La „Poarta-de-fer“.

până aci și pentru ceea-ce îi rugăm să primească și pe această cale sincera recunoștință și expresia despre frățeasca dragoste ce li-o păstrăm.

Sibiu, 1/13 Septembrie 1899.

Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu«.

Dem. Comșa, V. Tordășianu,
președinte. **secretar.**

Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu« în ședință ținută aseară, a luat între altele următoarele hotărîri: *Expoziția de vite de prăsilă anuală, împreună cu distribuirea de premii în bani, care este a 10-a, ce Reuniunea o aranjează, se va ține în Sibiu în una din zilele din urmă ale lunei Octombrie n. c. Vor fi admise vitele (bovine și oi) locuitorilor din comunele Sibiu, Turnișor, Cristian, Răsinari, Poplaca, Bungard, Șura-mare, Slimnic, Mohu, Gușterița, Gurariului, Orlat, Sadu, Șura-mică, și Veștem. Tot în Sibiu se va aranja camp pe la mijlocul lunei Octombrie c. n. o expoziție de poame, struguri și derivele lor. Această expoziție este a 3-a, ce Reuniunea o aranjează (prima a fost în Seliște, a 2-a în Sebeșul-săsesc). Ca esponenți pot lua parte, afară de membrii Reuniunii, locuitorii din întreg comitatul Sibiu. Pot fi espuse: mere, pere, gutui, prune, perseci, nuci, alune, castane, migdale, coarne, struguri; derivele din poame și struguri (must, vin, rachi, oțet, oleiu, poame uscate, lictar, compot, dulceață și c. l.), apoi unelte, întocmiri, modele etc. din raionul pomăritului. Între esponenți se vor distribui premii în bani și diplome de recunoștință. Se va adresa un apel către preoți, învățători și fruntașii nostri pentru a îndemna poporațiunea la participare.*

— *Cuptorul de uscat poame sistem »Cazenille«, ce este zidit în comună Seliște, se va pune în lucru fără amînare sub conducerea membrului din comitet dl Ioan Chirca, vice-notar. Pe lângă prune, mere, pere, etc. se vor face încercări cu uscarea legumelor (țeler, pătrângi, morcovii etc.) lucru puțin cunoscut între noi și atât de căutat în comerț.*

— Înaltul minister reg. ung. de agricultură vestește Reuniunea, că zilele acestea îi va trimite o bute și o ladă originală americană pentru pachetarea poamelor, confectionată de firma Munk H. și fiul din Slatina-maramureșană, cari după sosire, vor fi espuse spre privirea celor interesați.

Consemnarea sosită dela minister despre struguri ce se pun în vînzare de proprietarii diferitelor ținuturi din țeară — stă la expoziția celor ce ar dorî să-și tragă informații despre soiul și prețul strugurilor.

Compendiul de interes general a lui Emich Gusztáv despre »Insectele străcicioase grădinilor și economiei de câmp« — s'a dat spre studiare dlui Ioan Vătășan, prof. de istoria naturală.

— La cercarea ministrului de agricultură, care pune la cale expoziția de prelegeri poporale economice sistematice prin diferitele comune centrale, comitetul Reuniunii a acceptat să țină asemenea prelegeri în comună Seliște, unde vor prelege d-nii Demetriu Comșa, pres. Reuniunii, din pomărit; membrul pe viață dl I. de Preda, adv. despre cultura sparangielului și ciupercilor, cum și obiecte din sfera de drept (testamente, contracte); membrul comit. Romul Simu, din stupărit. Prelegerile se vor ține în 9 Dumineci din decursul iernei. Materialul de preles se va tipări în broșuri, cari se vor distribui între participanți. Pe această cale cu timpul vom alcătuī o bibliotecă economică populară.

FOAIA POPORULUI

Membrul comitetului Ioan Chirca, în calitate de secretar al juriului expoziției de poame, ce s'a ținut anul trecut în Sebeșul-săsesc, a prezentat un interesant raport despre expoziție, pe care îl vom da la timpul seu în partea »economică«.

În fine s'au luat dispoziții pentru pregătirea afacerilor relative la adunarea generală anuală, care se va ține în Răsinari.

SFATURI.

Câteva reguli pentru ținerea găinilor.

Pentru ca găinile să poată oua cât mai multe ouă se recere, ca pe lângă un nutremânt corăspunzător să fie lăsate cât mai mult în aer liber prin curte, unde să se poată alerga, să poată rîcăi și să se scalde în terenă. Afară de acestea cotețul lor încă trebuie să fie deplin svîntat, curățit și lipsit de curenții de aer. Pe timpul de iarnă trebuie îngrijit ca cotețul găinilor să nu fie prea espus frigului și gerului.

Nutremântul găinilor să recere, ca să nu conste singur din grăunțe, ci și dintr-altele, precum sunt: cartofii și năpili feriți amestecați cu făină sau tărițe. Apă curată deasemenea să nu lipsească dela găini nici pe timpul de vară, nici peste iarnă, de oare ce pot căpăta limbare sau coleră în lipsa aceleia. Apă să li-se dea pe timpul de iarnă, în stare ceva mai călduroasă.

Pe ce să pot cunoaște găinile bune de ouat?

Cine voește ca să aibă un folos mai mare după găinile, ce le ține pentru economia casnică, trebuie să știe deosebi pe cele bune din cele rele, ca astfel pe acestea din urmă să le poată tăia sau vinde din economia sa. Găinile bune de ouat au creasta și bărbile mai mari, cari pe timpul ouatului capătă o coloare roșie-negră, pe când cele mai puțin ouătoare au semnele numite mai mici și alburie, ear urechile celor din urmă sunt alburie-galbine.

Esclii practice pentru oi și viței.

Este îndeobște cunoscut, că oile și viții prădează când cu nutrirea mult nutreț, pe care parte îl calcă în picioare, parte numai îl frunzăresc. Pentru a împedea încătiva această pradă de nutreț, s'au născocit esclile de zăbrele din lați sau părușei, în cari li-se pune nutrețul de lipsă. Acum de curând s'au făcut încercări în economiile mai mari cu anumite buți folosite deja, în cari s'au tăiat jur împrejur găurile de lipsă și apoi s'a pus nutrețul în ele. În modul acesta se poate cruța mult nutreț, care fără esclii corăspunzătoare să risipește și calcă pe jos.

Întrebări și răspunsuri.

— *Intrebare: Vă rog a-mi recomanda ceva medicină în contra șoareciilor și clojanilor, că așa s'au sporit de tare la mine, încât îmi strică toate celea. Am cunoscut în foaia noastră despre o medicină, care se dă șoareciilor și clojanilor, De unde să pută căpăta asemenea medicină?*

Burd, în Sept. 1899.

N. Mielea.

Răspuns: După cum se poate vedea în »Foaia Poporului« nrul 29 din anul curent, încercările făcute de profesorul Löffler să referesc numai la șoareci de câmp; cei de casă însă și clojanii, și stîrpesc cu deplin succes pisicile sîrguinicioase, clucsele (cursele) și o specie anumită de câni mici (pumilici). Dacă acestea nu ajută, atunci poți cere o adeverință oficioasă dela primăria comunală, cu care te poți duce la o apotecă din apropiere, unde îți se va da o anumită otravă dulce, de care și clojanii să prăpădesc. Numai căt să ai de grije, ca la aceea să nu poată ajunge și alte animale de casă.

Intrebare: Oficiul de finanțe cercual cuceră comunele, spunând oamenilor, că posed căldări pentru fertul vinarsului, cum că începând dela 1 Ianuarie a. c. proprietarii de căldări mici, sub 40 ferii, nu mai pot ferbe vinars cu taxă, ci numai fără taxă, în proporție cu numărul membrilor familiari. Oare drept să fie? Vă rog de răspuns.

Iacob Mihailă,

Arcalia (Szeretfalva). cantor com.

Răspuns: Cu 1 Ianuarie a. c. a intrat o nouă lege finanțială cu privire la fertul vinarsului de prune, mere, drojdia, și a. dar încăt știm noi, nu în înțelesul, în care ni-l comunică d-ta, ci în înțeles contrar. Anume: începând cu anul acesta, proprietarii de căldări, fie aceleia mai mari sau mai mici, nu mai pot ferbe ca până acum câte 10 litri vinars de fiecare membru din familie gratis, ci numai cu o anumită taxă pe zi, care pentru prune e mai mare, iar pentru mere, mere și c. l. mai mică. Taxele numite se plătesc la perceptoratul (oficiul de dare) respectiv, de care se ține comuna, de unde apoi se capătă licență de lipsă. Despre timpul fertului, care se face după anumite cercuri, vă înștiințeză organele finanțiale (finanții), cari vă pot da și alte deslușiri amănunte în privința aceasta.

Intrebare: Eu și încă cu 3-4 tovarăși vom a deschide în comună o boltă. Unde trebuie făcută rugarea, pentru a pute căpăta licență pentru purtarea de neguțătorie sau dă oficiul protopretorial. Pentru dobândirea aceleia, trebuie să-ți faci o rugătură prin primăria comunală, la care adaugi un timbru de 1 fl. În rugătură trebuie arătat negreșit persoanele, cari se însoțesc la aceasta, dar licență vine numai pe numele la unul, mai adăugându-se în ea și soții (companiști). Este treaba d-voastră apoi, că cum vă veți regula afacerea mai departe. Noi nu vă sfătuim ca să fiți mai mulți ca doi, de oare ce asemenea întreprinderi dau de comun pricina la neînțelegeri și certuri.

Abonent 8990.

Răspuns: În comunele mari și mici licență pentru purtarea de neguțătorie sau dă oficiul protopretorial. Pentru dobândirea aceleia, trebuie să-ți faci o rugătură prin primăria comunală, la care adaugi un timbru de 1 fl. În rugătură trebuie arătat negreșit persoanele, cari se însoțesc la aceasta, dar licență vine numai pe numele la unul, mai adăugându-se în ea și soții (companiști). Este treaba d-voastră apoi, că cum vă veți regula afacerea mai departe. Noi nu vă sfătuim ca să fiți mai mulți ca doi, de oare ce asemenea întreprinderi dau de comun pricina la neînțelegeri și certuri.

Licență pentru vinderea beuturilor spirituoase, se dă din partea direcției financiare, de care se ține comuna respectiv. Pentru dobândirea aceleia încă trebuie făcută rugătură prin primăria comunală. Proprietarii de asemenea

licenții, pot să-și aducă apoi beuturile de unde voesc, pe când aceia, cari au licenții mai restrînse, dela anumite firme sau arêndatori, trebuie să iee beuturile numai dela aceia. Proprietari la o asemenea licență încă poate fi numai unul sau și mai mulți în tovărësie.

Statute de însotiri vă puteți procura dela asemenea însotiri deja înființate, de cari se află acum mai peste tot locul, ear' legea comercială o puteți afla la notarul cercual sau comunal și pe la librăriile (negustorii) mai mari de cărți.

Știri economice.

Roada. Din *Lăzărani* (Bănat) ni-se scrie: Pe aici e gata cu treeratul. Oamenii au treerat toți cu mașina de imblătit cu caii, căci de cele cu abur nu sunt în comuna noastră. Roada față cu anul trecut e mai bună, dă un juger dela 7—10 măji metrice. Săcară pe la noi nu prea saemăna oamenii căci este puțin pămînt. Ovăsul a eșit bine. Cucuruzul până la 20 Iulie n. a fost tare frumos, ear' după aceea l-au luat seceta și s'a cam stricat, dar' totuși cel timpuriu e bun. Pere au fost destule, mere sunt de mijloc ear' prune multe. Fân e puțin. Vifore și grindini nu a fost.

Zenovie Hațegan, econom.

Tîrg de hemeiu. În *Sighișoara* s'a ținut tîrg de *hemeiu* în zilele 15—18 Sept. c. De aci înainte se va ține acolo tîrg de hemeiu în fiecare *Joi*. La aceste tîrguri vin cumpărători și din străinătate.

Boala de porci, ce se ivise în *Dobrogea* a încetat de tot. Astfel marea tîrg de porci, ce se ține acolo toamna, probabil se va ține în Octombrie c.

Fabrică de unt se va întemeia în curînd în *Timișoara*. Clădirile sunt deja sub coperiș, lucrându-se acum la hornul de 22 metri înălțime. În scurt timp vor sosî mașinile de lipsă la fabricarea untului.

Cai de vînzare. În *Timișoara* se vor vinde la licitație publică două sute de cai militari. Licitația se va ține în 3—5 Octombrie pe locul de exerciții militare.

Esposiție de poame a aranjat în *Helchiu Reuniunea economică* săsească din teara Bârsei, cu ocasiunea adunării sale generale, în 17 Septembrie. Au fost expuse poame proaspete (mere, pere, prune, nuci, alune, struguri, nespile, coarne), preparate de poame, apărate pentru cultivarea poamelor și scrieri din literatura pomologică.

Filoxera S'a constatat oficios, că viile comunelor Bărăbanț, Micoșlaca, Peștera Tîmpăhaza și Uifalău (comit. Albești-inf.) sunt atacate de filoxeră.

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Despre jocurile de băieți.

De Petru Roșca, profesor.

(Din progr. gimnas. din Brașov).

(Urmare).

Dacă însă precum am amintit mai înainte s-ar introduce jocurile în mod obligător în școală, atunci și supravegherea lor prin profesori ar trebui să devină obligătoare. Pentru ca aceasta să se poată face, profesorii ar trebui pentru orele de inspecție remunerati ca și pentru oricare alte ore. Chemarea profesorului este atât de grea, ocupația lui atât de mare, încât nu se poate pretinde, ca el să mai iee o sarcină asupră-și. Spesele cari ar resulta prin remunerarea profesorilor pentru orele de inspecție, cred că n'ar fi prea mari, cu atât mai mult, că la ori-care institut sunt mai mulți, cari nu sunt ocupati cu numărul maximal de ore.

La unele jocuri cum sunt d. e. Alb și negru, Hoții și gendarmii, etc. este irelevant căți școlari participă, sunt însă multe jocuri, la cari numărul participanților este limitat, căci altfel jocul ar fi anulant. Aceasta nu-i iertat să o peاردă conducătorul nici-când din vedere, căci dacă li-se urește școlarilor, jocul nu mai are nici un rost. Dacă avem să conducem d. e. o clasă de 40—50 școlari, ar fi un lucru cu desăvîrșire greșit, ca la jocuri cum e Lupul și mielul, Borcanelul etc. să-i lăsăm să joace cu toți împreună, fiindcă singuraticii școlari ar intra prea puțin în acțiune; de-a aștepta timp mai îndelungat să satură și cel mai pacient școlar și-și perde toată voea de joc; în casul acesta vom lăsa să se joace școlarii în 2, 3 sau chiar 4 despărțiminte.

S'ar putea obiecta: cum va fi în stare un singur conducător să supravegheze 2 sau mai multe grupe? Să nu uităm că la jocuri totdeauna jucătorii au să se bucure de-o libertate oare-care; nimic nu strică voea de-a să juca mai mult, ca continuele observări și îndrumări pedante din partea conducătorului. Conducătorul n'are să-și facă la toate cătele vede și aude în decursul jocului observările sale; dacă observă, că unii dintre școlari să poartă prost, să folosesc de cuvinte triviale sau înjură, atunci numai decât trebuie să-i îndrume la ordine.

Adeseori obvin diferențe de păreri, din cari se nasc și certuri; conducătorul însă n'are să se amestecă până nu observă, că cearta fără întrenirea lui nu se mai sfîrșește, atunci să lămurească pe cei-ce n'au drept și să mulcumească spiritele agitate. Dacă un școlar în focul jocului este prea tare lovit, conducătorul să nu facă cercetare, ca să afle pe cel vinovat, căci aşa ceva se întâmplă la ori-ce joc fără de cea mai mică intenție rea. De multe ori în decursul jocului băieții strigă și fac larmă de bucurie; și asta să se treacă cu vederea, căci jocurile de mișcare nu se impacă cu o tăcere impusă și cu forme prescrise.

(Va urma).

Cele patru operații fundamentale.

Modele de lecții de fond din Aritmetică.

Lucrate după planul «Treptelor formale». Pentru bienul II. (clasa III. elementară nedespărțită), de Iuliu Birou, inv. în Tievanu-mare.

(Urmare).

2. Lecțunea directă.

Aritmerică.

1. Subiectul (materia) lecțiunei: Aritmerică.

2. Modul de învățămînt:

a) Procesul:

aa) deductiv — la treapta Clarităței și a Aplicării, și

bb) inductiv — la treapta Sistemisării;

b) Forma: întrebătoare și arătătoare.

3. Mijloacele de învățămînt: Problemele practice.

A. Din lecțiunile vechi.

a) Examinarea vechilor idei aperceptive (vechilor sinteze progresive).

Școlari, din clasa a III-a, ascultați cele-ce vă întreb!

Ce problemă ați avut de rezolvat în liniște? (... problema: »Un tîran a vîndut grâu de 43 florini, cucuruz de 35 florini și prune de 18 florini. Căți florini a căpătat tîranul peste tot?«) Ce lucrare ați făcut spre a afla căți florini a căpătat tîranul peste tot? (... adunare). Pentru ce ați făcut adunare? (... va căpăta mai mulți florini). Cari numeri ați adunat? (... numerii 43, 35 și 18). Din ce să compun numerii 43, 35 și 18? (... din zeci și unități). Cari numeri să numesc unități? (... 1, 2, 3, ...9) Ce ordin formează unitățile? (... ordinul antâiau). Si ce loc ocupă ele? (... locul prim la dreapta). Cari numeri să numesc zeci? (... numerii 10, 20, 30 ...90). Ce ordin formează zecile? (... ordinul al doilea). Ce loc ocupă zecile? (... locul al doilea spre stânga). Ce unități are numărul 43? (... 3 unități). Ce unități are numărul 35? (... 5 unități). Dar' numărul 18 ce unități are? (... 8 unități). Ce zeci are numărul 43? (... 4 zeci). Dar' 35? (... 3 zeci). Dar' 18? (... 1 zece). Cum ați așezat numerii spre a-i aduna? (... în linie orizontală). Ce semn ați pus între numerii de adunat? (... + și cu). Dar' după numerii de adunat ce numeri ați pus? (... = egal) Să ese N. la tablă și să arete cum a făcut problema! Așeaază numerii pentru adunare și lucrează așa cum ați lucrat pe tăblițe! (Şcolarul așeaază numerii pe tablă astfel: $43+35+18=$). Până ce N. dela tablă lucrează, voi ceialăți din bânci urmăriți, pe tăblițe, cum ați făcut lucrarea, corectând greșelile! Ce rezultat ți-a dat? (... 96). Vă dat la toți același rezultat? Cei ce au alt rezultat, să corige, căci au greșit. Așadar, căți florini ați aflat, că a căpătat tîranul peste tot? (... 96 florini). Cu ce va fi măsurat el grâul, cucuruzul și prunele când le-a vîndut? (... cu hecolitrul). Ce fel de numeri ați adunat voi aici? (... numeri de același fel). Pentru ce sunt numerii adunați de același fel? (... toți ne arată florini).

b) Anunțarea novei lecții.

Bine! Astăzi veți învăța cum se face adunarea numerilor scriși în linie verticală.

(Învățătorul scrie sus pe tablă subiectul lecțiunei):

Adunarea.

Ce veți învăța astăzi?

(Va urma).

Adunarea generală

a »Reuniunei învățătorilor gr.-or. din diecesa Caransebeșului, ținută în Orșova la 3 și 4 Septembrie.

Raport.

Se prevedea încă la convocarea adunării din partea comitetului, că adunarea din acest an o să fie cât se poate de splendidă. Si ce e drept, credința basată s'a și realizat, căci adunarea s'a făcut cu spor și în prezență a vreo patru sute de iubitori ai culturii noastre naționale.

Sosirea și seara de cunoștință.

Încă în ziua de 2 Septembrie geometricau trenurile de oaspeți, cari veniau cu dorul aprins în inimi să vadă ce se face și cum se face pentru cultura și progresul neamului nostru. Comitetul aranjator prin esmisiile sei a primit oaspeți, atât dela trenurile ce soseau de către Pesta, cât și cu vaporul dela Bazias, cu muzica în frunte.

Vorbirea de bineventare a ținut-o simpaticul advocat dl Dr. Ioan Popovici, care prin simțirea adevărată a vorbelor de salutare a însuflat oaspeții. Dlui Dr. Popovici i-a răspuns și mulțumit în numele comitetului dl Traian Lință, vicepresidentul, presidentul neputând lăsa parte la adunare din cauza de morb. A urmat apoi tot la 2 Septembrie seara de cunoștință în restaurantul »La cerbul alb«, care a fost plin de oaspeți entuziaști.

Sedința primă.

Duminică dimineață încă de cu vreme strălucea în jurul bisericii române admirabilul costum, în care erau îmbrăcate fetițele și băieții corului vestit al măiestrului Vidu din Lugoj. Multimea se apropia de sfânta biserică și încă înainte de începerea liturgiei biserică era plină de lume.

Solemnitatea zilei s'a mărit prin faptul, că răspunsurile le-a cântat corul lui Vidu.

După terminarea liturgiei se învoacă duhul sfânt și apoi publicul merge în sala sedinței, la »Cerbul alb«.

La 11¹/₂ vicepresidentul dl Lință, și tîne cuvîntul de deschidere. Dînsul face psichologia stărei sufletești a învățătorului într-un chip foarte drăguț. Accentuează chemarea învățătorului și spune că un învățător adevărat după un serviciu de 7 ani a prestat un martiriu. Apostrofează apoi greșeala unora de a se ocupa cu mai multe meserii (în public aplause prelungite) și spune verde că *calea progresului e virtutea și știința*. Drept urmare cere emanciparea de prejudicii și patime și termină învocând ajutorul cerului asupra lucrărilor noastre.

Publicistica română a fost reprezentată la sedință prin: »Tribuna«, »Gazeta Transilvaniei«, »Tribuna Poporului«, »Foaia Diecesană«, »Telegraful Român«, iar guvernul prin »Controla« în persoana dlui Barcianu, care nici n'a avut nas să cuprindă loc la masa presei.

Dintre multele figuri interesante și pot zice și interesante de progresul neamului nostru, amintesc pe dl protopop Mihai Popovici, ca reprezentant al veneratului consistor, pe doi domni protopopi din România, pe reprezentantul Reuniunei înv. din diecesa Aradului din dreapta Murășului, dl Iosif Moldovan, învățător din Arad. Din partea străinilor au participat dl Dr. Dengi, inspector regesc din Lugoj, protopretorul Orșovei, reprezentanța școalelor civile și elementare din Orșova. Pe când se salutau oaspeții apare și dl Mangra și se vîră la dreapta veneratului protopop Mihai Popovici. Cum și-a purtat cinstea dl Mangra, numai singur o știe, căci lumea mare nu vrea să știe de acest politician-voiajor.

După deschiderea ședinței în mijlocul entuziasmului se ridică dl protopop Mihai Popovici, și ca reprezentant al consistorului vorbește pentru cultura națională, care formează scopul de competenție al adunărilor învățătoarești. D-lui afiră că existența bună și sigură a bisericiei și școalei o formează cultura, pe care o vom putea câștiga dacă toți factorii competenți vor lucha în armonie și cu iubire de cauza. Regret că nu pot da în întreg acest discurs frumos și instructiv al bîtrânlui protopop.

După dl protopop vorbește reprezentantul Reuniunei din Arad, dl Iosif Moldovan, care accentuează că trebuie să ne unim și să muncim uniți pentru cultura neamului.

În vreme ce se țineau vorbirile reprezentanților, sosiau depeșele de felicitare. Am putut însemna numele lor: Antonescu din Sîria, Dr. Putici din Timișoara, Ghidiu din Caransebeș, Rotariu din Timișoara, Simu din Arad și Iosif Velcean, și alții, pe cari poate i-am trecut cu vedere.

Din partea Reuniunei s-au espădat Ilustrației Sale dlui Popea episcop și președintelui Reuniunei, dlui Ionaș.

Se purcede apoi la ordinea zilei. Dl secretar Marcu cetește raportul general. A făcut o plăcută surprindere, când a schițat mișcarea literară din partea membrilor societăței, dintre cari au produs opuri de valoare d-nii Dr. Barbu, Dr. George Popovici, Drăgălină, Bălan, Marcu, Cornea etc., totodată a arătat însemnatatea Almanachului societăței din incidentul iubileului de 25 ani al Reuniunei. Alegându-se apoi și comisiunile se sfîrșește prima ședință de natură administrativă, după 12 ore, anunțându-se totodată că ședința proximă se va ține mâine, din cauza că sala trebuia să fie pregătită pentru concertul de seara ce-l va da corul domnului Vidu din Lugoj.

Banchetul.

Banchetul s'a ținut în cea mai mare ordine. Toaste au fost multe. Sîrul lor l-a deschis dl prot. Mihai Popovici vorbind pentru Împăratul-Rege Francisc Iosif I. Între multimea vorbitoilor mai însemnă pe d-nii Lință, care a toastat pentru ilustritatea sa dl episcop Popea; dl Marcu pentru dl protopop din Orșova; dl Unipan pentru președintele și vicepreședintele Reuniunei învățătoarești din diecesa Caransebeșului; dl Petru Călcianariu din Orșova, vorbește cu însuflare pentru adevărații Români, la căror auzite dl Mangra bătea la fețe; dl Ioan Popovici, vorbește pentru corul din Lugoj și dl Ionescu pentru Reuniunea soră din Arad; dl Dr. Dobrin pentru învățători și cultura națională; dl Moldovan mulțumește în numele Reuniunei arădane și închină pentru profesorii dela institutile pedagogice s. a.

Concertul.

Deseară la 8¹/₂, se începe concertul vestitului cor bănățean din Lugoj, sub dirigerea prof. Ioan Vidu. Vorba multă e săracie, amintesc numai că punctele anunțate au fost executate cu cea mai mare precisiune, să că unele au trebuit să fie repetate. Concertului a urmat dansul, care s'a lungit până în zori, doavadă de petrecere bună. Între dansatoare era o mândră cunună de dame, multe costumate în port național.

Sedința II.

La 4 Sept. dimineață încă înainte de 9 ore s'a întrunit a doua ședință de natură pur științifică. Au fost discuții interesante.

1. S'a citit o recensiune asupra Abcdarului lui Iosif Moldovan, de dl George Joandrea, înv. în Lugoj. Au discutat apoi părerile dlui Joandrea d-nii Miclea, Liuba, Dr. Barbu, Dr. Dobrin și Dr. Ionescu. Resultatul discuțiilor a fost, că Abcdarul lui Moldovan a

fost admis în școalele din diecesa Caransebeșului și recomandat Veneratului consistor spre aprobare, dacă greșelile arătate de critica științifică vor fi îndreptate la eventuala a doua ediție.

2. Punctul cel mai interesant al sedinței l-a format raportul dlui Jianu din Oravița asupra chestiunii grafiei și ortografiei române. Au vorbit în acest punct domnii Miclea, Liuba, Ancușa etc. Durere însă, că critica făcută a fost lipsită de cunoștință de cauza, căci prea se vedea semnele neprincipierei și superficialităței criticilor. Vorba e, că să știi scrie, trebuie mai nainte să știi vorbi precisi și concisi.

Discuția incurcată s'a sfîrșit prin o mulțumită adusă dlui Ilie Trăilă, urzitorul chestiunii susurate. S'a hotărît apoi să se roage consistorul să adopteze în școalele din diecesa Caransebeșului numai un fel de scris.

3. Al treilea punct l-a format disertația dlui Albu despre: »Școala și casa părintească, sau creșterea școlară ajutată de casa părintească.«

Disertația a fost lucrată cu pricepere și a avut succes cât se poate de bun. După aceasta s'a închis sedința de dinainte de ameazi.

Sedința III.

In această ședință s-au discutat numai afacerile administrative. S'a hotărât să se facă o foaie oficioasă Reuniunei, în care să se publice rapoartele înainte de adunarea generală, ca astfel se poată fi discutate mai cu interes. S'a fixat budgetul pe anul 1899/1900. S'a hotărât locul pentru proxima adunare generală dela 1900, care la invitarea Orășenilor se va ține la Oravița. S'a ales comitetul central și comisiunile de a verifica procesele verbale. Apoi s'au luat dispozițiile pentru excursiunea ce s'a făcut la Turnu-Severin, în România, care a sucese cât se poate de bine.

Excursiunea la Turnu-Severin.

Dorul de a vedea România și interesul de a privi starea instrucției pedagogice, a condus pe excursioniști peste granița țării, în România.

Numerul participantilor, cari au făcut călătoria pe vapor Marți dimineață la 5 Sept. se apropia de 200. Oficios la Severin n'au fost primiți excursioniștii de nimeni.

Primul popas l-au făcut în grădina publică, de aici au mers apoi la liceul Traian, unde directorul, dl Costescu, i-a condus, la insistența dlui profesor Herescu în liceu și le-au explicat toate, ce aflau de demn de-a fi arătat. În sala de experiențe s'au făcut mai multe experiențe din electricitate, magnetism, chimie, cari au succes foarte bine. Publicul drept mulțumită a erupt în aplaus. De aici convoiul a mers la podul lui Traian și la săpături, dela săpături prin oraș unde l-s'au arătat toate edificiile însemnate. Dejunul s'a luat în hoteluri. După dejun s'au petrecut câteva momente plăcute în grădina publică în apropierea turnului lui Severin. La 5 ore apoi excursioniștii au plecat nul de plecare, excursioniștii au erupt în strigăte de să trăiească și cântând »Deșteaptă-te Române«, au inceput a se depărtă de mal între strigătele de »ura« a fraților din România aducând fiecare cu sine impresiunile cele mai bune.

După 8 ore seara lumea era adunată toată la hotelul »Kaiser«, unde într'un toiu de cuvinte de adio învățătorii și-au luat rămas bun unii dela alții, nănuindu-se și aici câteva toaste.

Gândesc că adunarea culturii naționale a fost la culmea chemării sale, căci mult-puținul, ce s'a făcut, din inimă și cu dragoste s'a făcut. Deoarece, cel puțin ca și acum să strălucească falnicul steag al culturii noastre naționale.

Pi.

Răvașul scoalei.

A apărut: *Almanachul Reuniuniei învățătorilor dela școalele confesionale gr.-or. din diecesa Caransebeșului*, edat din prilejul adunării generale iubilare, ținute în 22 și 23 Septembrie 1895, cu care ocaziune s'a inaugurat monumentul lui *Constantin Diaconovici-Loga*. Un volum elegant de 232 pagini 8º mare, hârtie fină velin, tipar frumos, cuprindând rapoartele adunărilor generale dela înființarea Reuniuniei până în 1895, raportul despre inaugurarea monumentului și cuvîntările, unsprezece disertații din sfera instrucțiunii și educaționi, sentențe, telegramele de felicitare la inaugurarea monumentului și conspectul ajutoarelor date de Reuniune învățătoreselor vîduve. A apărut în tipografia diecesană din Caransebes. Prețul 1 fl.

Concurs scolare. Sunt de ocupat posturile invățătorescă la școalele gr.-or. din: Bicău, Branișca, Cârmăzănești cu filia Dănușești, Godinești cu filia Petrești, Vorța cu filia Valea Lungă (protopopieșteratul *Iliei*), Bruiu, Șulumberg (protopopieșteratul *Agnitei*). Salar 300 fl. (Vorța 280 fl.) și accesoriile. Termin de concurs 30 zile. — Mai departe sunt de ocupat posturile invățătorescă la școalele gr.-or. din Banloc școală română, Banloc școală mixtă (ppresb. Ciacovei), și Ghertenis (ppresb. Vîrgețului) diecesa Caransebes. Termin de concurs 30 zile.

„Fonia pedagogică“. Apare în Sibiu la 1 și 15 a fiecărei luni. Abonamentul: 1 an 8 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr. Pentru România pe an 10 lei. Anul III, nr. 17 dela 1 Septembrie c. are următorul cuprins: Cheștiunea pedepselor în scoala poporala, de Iosif Velcean, învățător (urmare). — Ceva asupra ocupațiunilor de casă. — Din literatura școlară. — Informațiuni. — Februarimi. — Corespondență.

CRONICĂ.

Metropolitul Mețianu în vizită canonică. Escoala Sa vrednicul metropolit Mețianu, după frumosul Seu obiceiul a început să facă vizitații canonice în archidiaconatul său. Cea dintâi vizitație a făcut-o acum în părțile Brașovului. Despre aceasta ni-se scriu următoarele: Escoala Sale i-s-a făcut primire cât se poate de frumoasă. La Măgurele, unde se începe teritoriul protopresbiteratului Zărnești, archiereul a fost întâmpinat de un măreț banderiu de călăreți, în frunte cu preoțimea și numărători fruntași din toate părțile. De aci trăsura purtată de patru cai a Metropolitului, urmată de un lung sir de alte trăsuri și precedată de banderul călăreților, a trecut în Cristian, unde Metropolitul a făcut rugăciuni în biserică și a ținut vorbire poporului. După aceea i-s-a continuat drumul spre Zărnești în aceeași ordine până la locul său numit „Podul Turcului“, unde a fost salutat și primit de un nou banderiu din Tonhanul-vechiu în frunte cu fruntașii parochiei și ai comunei. Comunele, prin care a trecut archiereul au fost pretutindenea împodobite jur împrejurul strădelor cu flori și cu cununi, cu porți de triumf etc. Mari au fost festivitățile cu deosebire în Zărnești. Întreaga comună împodobită, Sâmbătă seara iluminată în onoarea archiereului. Dumineacă serviciu divin festiv, la care a pontificat I. P. S. Sa. Se adunase lume multă, încât era imposibil de-a mai încăpea în biserică. Metropolitul a ținut poporului o discursă vorbire, care a stors lacrămi din ochii multora. Seara s-a dat în onoarea I. P. S. Sale un frumos concert.

Daruri bisericei. George Urs și
soția sa din Turdașul-român, au dăruit
bisericei gr.-cat. de acolo evangelia cu
literă latine, iar Ioan Rus o păreche
de mânecare.

Ioan Maior, administratorul domeniilor metropolitane în Tîmpăhaza, a dăruit bisericei gr.-cat. de acolo evangelia legată în piele și un apostolier

D-na Livia Cosma n. Goron a dăruit bisericei gr.-or. din Beiuș două sfesnice de argint.

Furăturile din Făgăraș. La tim-
pul seu daserăm știre despre defraudarea de 12.000 fl. a cassarului comitatens Grünfeld Ignácz și despre fuga lui în America, cum și despre suspendarea vicecomitetul Kapocsányi Mór. Afacerea acum e sfîrșită prin sentința ministrului de interne, conform căreia vicecomitele Kapocsányi e repus în oficiu, dar' are să plătească o amendă de 500 fl.; șef-comptabilul Klósz Adolf e destituit; controlorul Ioan Scurtu, președintul sedriei orfanale Nagy Sándor, fiscul Dr. Andreiu Micu și vicecomptabilul Herszényi Zoltán au să plătească amendă de câte 100–200 fl. așa că întreagă suma defraudată va fi restituirtă.

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiu” s-au inseris de membri ajutători: Nicolae Vătăsan, profesor Nicolae Penciu, jude reg. în pens. și Ioan Caicuț măiestru pantofar, iar de membri ordinari: George Dorca, zugrav de case, Romulus Joandrea, măiestru măcelar, George Columban, sod. cismari, George Cărăbulea, și Teodor Aftenie, măestri cismari, Ioan Dușe și Luca Dușe măestri cojocari, Zevedei Burnete și Simeon Moga, sodali cismari.

— Precum aflăm cu regret, espozia industrială, ce era să se țină în toamna a. c., — din cauza scurțimei timpului s'a amânat pe primăvara.

Semne de toamnă lungă. În grădina primarului Nicolae Ungur din Uciuc și în a economului Vasile Cetățean din Sân-Petru (tractul Hategului) se află câte un măr înflorit a doua-oară în anul acesta.

Un notar cum se cade. Notarul Baksa Béla din Bătania în ședința reprezentanței comunale s'a opus propunerii făcute de un anume Kapák Iános, ca comuna să trimită delegați la sârbarea din 6 Octombrie din Arad în amintirea celor 13 generali revoluționari spânzurați. Motivul adus de notarul Baksa e, că majoritatea locuitorilor comunei nu e maghiară (e română) și astfel nu e consult să se facă în poprațiune sănge rău prin o astfel de reprezentare la sârbările numite, cu atât mai vîrtoș, că aceea e sârbare pusă la cale de sovinisti. Foile ungurești varsă foc în contra notarului.

Di Ioan Prescura, notar în Calbor,
a donat bisericei un prapor, ear' soția
sa două dveri la altar.

Inscriptia dela Vérset. Cetățenii din Vérset au ridicat întru pomenirea Împăratesei-Regină o statuă, pe care au pus o tablă de marmură *in limba nem-tească*. Soviniștii s-au înfuriat și au furat tabla. Acum se vestește, că magistratul orășenesc a hotărât, ca în locul tablei cu inscripția germană de pe statua Împăratesei, furată de patrioți unguri, să se pună o altă tablă cu inscripție maghiară, germană și sârbă.

Nenorocire din negrije. Fetita de
rei ani a economului Ignea Riniosu din
Sarafalva remanend singură acasă s'a
apropiat de foc, unde aprinzându-⁻se

hainele de pe ea, nenorocita a murit
arsă scrum. La sectionare s'a aflat, că
jumătate din inimă încă îl era arsă.

Mare sărbare poporală în Bucureşti. În 17 Septembrie s'a dat o mare sărbare poporală în grădina Cișmigiu, *în folosul teranimeei bântuită de secrete și a săracilor din capitală*.

Această frumoasă și mare sărbătoare se dă cu concursul primăriei și sub patronajul a 42 societăți din capitală.

Esirea Crișului. În urma ploilor din săptămâna trecută, Crișul-negru a esunat la Dragonești înecând întreg hotarul.

Aur curat. În băile de aur dela Roșia s'a aflat zilele trecute șepte chlgr. de aur curat. Între bucățile aflate sunt unele de valoare foarte mare. Cu deosebire una a produs mare sensație prin frumusețea formei sale. E ca o creangă de arbor, ale cărei frunze sunt curate place de aur presărat cu strălucitoare cristale de aur. Greutatea-i e de aproape 1 chlgr, dar' pentru forma ei rară prețuiește de trei ori cât un chlgr. de aur pisat. Aurul s'a aflat într'o văgăună de stâncă cu ocasiunea unei spargeri cu dinamit în ramura numită 'Tarina'

Potop în Ialomița. Asupra comunei Tonea, din județul Ialomița (România) a căzut o ploaie torrentială însoțită de grindină cât oul de porumb. Potopul acesta a durat mai multe ciasuri. Casele locuitorilor au fost inundate și 24 din ele au crepat de furia vîntului și a grindinei. Locuitorii cuprinși de spaimă și de teamă să nu se dărime peste ei casele, le-au părăsit și au stat prin curți. Cele 24 de case nu mai pot fi locuite, asa de reu au fost striccate.

Ucigașă osândită la moarte. Fata Ana Kullisek, o mândră din Viena, care din gelosie ucisese pe amantul ei Leopold Felner, a fost osândită la moarte prin strangulare. Apărătorul osânditei a înaintat rugare de gratiere.

„Divului Nerva Traian“... La conservatorul din Bucureşti se află depusă prea frumoasa coroană de bronz, pe care o va depune la piciorul columnei lui Traian, din Roma, delegației români la congresul orientalistilor.

Coroana se alcătuiește din două rămuri, una de stejar și alta de laur, legate printre panglică pe care se află inscripția: »*Divului Nerva Trajan, fondator Daciei, României, oaspeții Romei, 1899 Octombrie*«.

Autorul acestei coroane este un
mâniei, ear' pe frunze sunt gravate numele principalilor domni ai României.

Autorul acestor coroane este un tinér sculptor, dl *Ettore Cadorin*, de ocară urând stabilit în România, care a mai făcut diferite lucrări particolare.

Coroana a fost turnată la școala de arte și meserii din capitală și va fi dusă la Roma de delegații români.

O minciună ungurească. •Egyet-
srtés• răspunde în posta redacției dela
20 Septembrie unui curios, că poesia
Stii tu când te fineam pe brațe era
șântecul favorit al Metropolitului *Suluț*
i că el i-ar fi scris și textul. Asemenea și *Bucurie bucurie, vorbă frumoasă*
în pustie, încă ar fi compusă de *Suluț*.
Despre *Stii tu* zice că se cânta în Blaj
în 1847 deja. — Mare minciună! *Stii*
tu a fost adusă în Transilvania de un
taraf de lăutari din România în anii
1889—90. În Sibiu taraful cântă în gră-
dina Habermann și făcuse adeverată fu-
oare cu *naiul*, și cu poesia *Stii tu*.

Noul preot al Orăstiei, dl Ioan Moța, simpaticul scriitor poporul, și-a făcut intrarea în parohie ieri la ameazi în ziua de Nașt. Născ. de D-zeu (Sf. Mărie).

La gară a fost întâmpinat de o mulțime de popor în frunte cu comitetul parochial. Domnul contabil Vlad l-a binevenit prin o scurtă dar caldă vorbire, la care a răspuns dl Moța. Dela gară până în curtea bisericei române dl Moța a avut un conduct triumfal. Peste 20 călăreți în «roule» poetic ropeau înaintea trăsuri în care era noul preot cu st. doamnă. Urmau apoi alte 12 trăsuri cu fruntași parochienilor și cu alii stimători ai dlui Moța. Pe marginea drumului erau grupe dese de tineri, tineri și copii, cari aclamau entuziasmat.

Ajuns în curtea bisericei, dl Moța a fost binevenit în numele credincioșilor de dl senator *D. David*. Frumos și la inimă a vorbit dl David, rugând pe noul preot să fie părintele poporului ce să încredințeze conducerei lui și «cu drag să împartă sfaturi tuturor cari vor intra în casa lui de vole și de nevoie».

Emoționat, dulce și solemn a fost răspunsul dlui Moța.

Inăltător a fost momentul când dl Moța a făcut promisia solemnă, «că poporului își închină viața și puterea sa de muncă — pentru popor va trăi zi și noapte».

Poporul însuflat nu-și mai da rind cu aclamațiile puternice.

Dela biserică dl Moța a fost condus până la locuință, unde l-a binevenit unul dintre călăreți.

De remarcat este, că protopopul Orăstiei, deși acasă, n'a luat parte la primirea colegului seu de altar.

Dumineacă va fi instalarea dlui preot Moța.

Confiscarea colorilor săsești. Din prilejul unei sérbari școlare elevele școalelor săsești din Brașov purtau la piept rosetă în colorile săsești (vînătre-roșu), ear' la umăr fundă de panglice în aceleași colori. Poliția, pe motiv că sunt «colori străini» a rupt de pe pieptul și umărul copilelor rosetele și fundele. Corpul înăltătoresc a recurat contra confiscației, dar a fost respins, cu motivarea, că în contra ordinației ministeriale nu au loc recursele.

Căpitán de poliție — gazdă de hoți. Comisiunea disciplinară a comitatului Pojon a osândit pe *Vashegyi Péter*, căpitán de poliție în Szent-György, la perderea oficiului, «pentru găzduirea hoților și alte delicii».

Literare de slănină. Direcționea temelor din Aiud scrie concurs de oferte pentru literarea de slănină (elisă) afumată și papricată, pe seama institutului corecțional în decursul anului 1900. Vor trece în decursul anului cam 48 măji metrice. Pertractarea ofertelor va fi în 24 Octombrie. Condițiile de concurs sunt espuse în bioul direcției, de unde cei interesați pot să afle informațiunile de lipsă.

Faptă frumoasă. Din Arpătac ni-se scrie: Comuna noastră bisericească pe la anul 1880 a început a-și zidi o frumoasă biserică. În anul 1887, cu ajutorul lui Dumnezeu fu terminată; însă locul, pe care zace biserica fiind nășipos, o parte a ei s-a lăsat în jos și a avut ca urmare creparea boltei. De atunci și până astăzi tot așa ne-am servit eu dinsa, cauza fiind lipsa, însă spre curmarea acestui rău, s'a aflat niște sufile nobile, anume d-nii *Ioan Nema* și *George Axente*, măiestri croitori, ambii născuți aici în comuna noastră din familia de frunte, ear' astăzi cel dintâi

așezat în comuna Zărnești, ear' al doilea în comuna Bran.

Dinșii, îndemnați de acest simț nobil și creștinesc, au dat dlui măiestru Ioan Leucă din comuna Rotbach 75 fl. pentru repararea acestui neajuns, care s'a și săvîrșit. Acestor făcători de bine le exprimă și pe această cale sincerile noastre mulțumiri. **Constantin Cioflec,** cant. bis.

Cununie. Sofia Covaciu și Octavian Manu își vor sărbătora cununia lor Dumineacă, în 1 Octombrie st. n. a. c. la orele 4 d. a., în biserică română gr.-cat. din Milășel.

Necrolog. Dimitrie Iosof, preot or. rom., ca tată, Maria n. Ioanovici, ca mamă, Aurel, Virgil și Constantin, ca frați, cu inima zdrobîtă de durere aducem la cunoștință tuturor amicilor și numeroaselor rudenii, că prea iubită și neuitabila noastră fiică și soră *Lucreția*, provîzută cu ss. taine, după lungi și grele suferințe, astăzi la orele 2 și 30 minute după ameazi și-a dat candidul suflet în mâinile Creatorului în floarea vieței. Rămășițele pămîntești ale scumpei decedate s-au depus spre eternă odihnă Joi, în 9/21 Septembrie, la orele 3 după ameazi. Fie-i tinerina ușoară și memoria binecuvîntată. *Bujor* (tractul Făget), în 9/21 Septembrie 1899. **Dumitru Iosof**, preot gr.-or.

Flăcăi sălbătici. În Tapiu-Bistra doi flăcăi au dat în ceartă pentru fata Bárán Erzsi, cu care ambi voiau să joace. Din ceartă s'a escat bătaie și toți flăcăii dela joc s-au împărțit în două tabere, bătîndu-se cu ciomege, cu bolovani și ce le pica în mâna. Erzsi, vîzând că amantul ei e în primejdie, s'a pus între bătauși să-i despartă, dar flăcăii au tocăt-o în cap cu bolovani. Frumoasa satului a căzut la pămînt cu capul plin de sânge și a murit, în timp ce odraslele nației cavaleresti se băteau mai departe, fără să le pese că au ucis o fată.

Lupii în vatră. Pe hotarul comunei Peștera lupii s-au sporit așa de mult, că periclitează chiar și viața oamenilor. Până acum trei băieți au fost sfășiați de fiarele sălbătice. Protopreitorul Györffy, care eșise la fața locului să se convingă despre starea lucrului, a fost luat la goană de lupi și numai cu fuga a putut scăpa de ei. Comitatul a dispus să se facă în contra lor vînătoare.

De pe la noi.

— *Dela raportorii nostri.* —

Zorlentul-mare, 12 Septembrie n. — Comuna noastră este comună mare cu peste 5000 locuitori, aproape numai Români, agricultori, diligenți și peste tot cu stare bună materială.

Ea are o situație frumoasă și elimă sănătoasă, e provîzută cu drept de tîrg și formează totodată centrul cercului alegător de deputați dietali. Cu adevărat se poate zice, că această comună din toate punctele de vedere merită, ca cei-ce cunosc mai deaproape treutul și imprejurările desvoltării ei, să-și ieșe osteneală de a scoate la lumină monografia necesară, care, pe cât sunt informat ar putea să contină și unele date și fapte istorice prețioase.

Pămîntul este productiv. Ocupația de frunte a poporului, pe lângă agricultură este pomăritul, ca un ram principal al venitului seu.

Pomăritul numit aici și «moșia» se cultiva pe o scară întinsă, producând multe specii de poame nobile și foarte căutate, cum: cireșe, mere, pere în diferite specii, apoi prune excelente, din cari se produce un vinars-rachiul de ceea mai bună calitate.

Deosebit în anul acesta comuna fu binecuvîntată de Dumnezeu cu abundanță de poame, mai vîrstos prune.

Cei-ce profitează de această ocazie sunt totuși mai mult Jidani, cari statoresc după plac prețul prunelor, că și al rachiului.

Mare lipsă se simte aici de comercianți și întreprinzători Români, precum și de tot felul de măiestri. Atrage deci atenția celor interesați asupra acestei comune, unde pot avea cele mai frumoase perspective de căștiguri.

Avem aici școale corăspunzătoare cu învățători cu calificări, deci este îndreptățită speranța, că dacă până acum nu s'a făcut deajuns în direcția aceasta, cei competenți cu indoit zel și cu stăruință de fer vor lucra în viitor, ca poporul să îmbrățișeze comerțul și industria, singurele condiții de asigurare a unui viitor fericit.

Ioachim Crișan, preot gr.-cat.

Câmpeni, 13 Sept. n. — În Munții Apuseni din 10 l. c. plouă necontenit, temperatura a scăzut la 4 grade; pe munții Balomireasa a picat zăpadă până în apropierea comunelor dela poalele munților.

Holdele nu se coc, nu e secerat nimică; nu s'a mai întemplat de zece de ani ca în timpul acesta să nu secere.

Dacă nu se va îndrepta timpul spre căldură îndelungată, recolta e percută.

Bucium-sasa, 15 Sept. n. — De Dumineacă continuă a fi timp de toamnă. Plouă, e rece, vremuște. În 12 c. au picat și fulgi de zăpadă pe culmile munților. Sufer holdele, cari începuseră bine și îngălbini. Prețul grâului e 1.20—1.50 fl. ear' a cucuruzului 1.05—1.15 fl. — ferdele. E. K. E.-iștii vor avea plăcut «perigrinaj», dar fără... pupături!... Pe «Detunata» vor fi pe pămînt unguresc, ce e drept, fiind al erarului, dar pâne totuși vor mânca românească. Eata, înfrățirea! Altfel constată cu bucurie, că dincoace de «Dealul mare» sunt deochiați și aderenții după pășirea din urmă a «vechilor tribuni». Declarațiile dlui *A. Mocsnyi* au făcut o impresiune adâncă!

Aa.

Reteag, 19 Septembrie n. — Pe aci plouă cu prea puține întreruperi de Sâmbătă seara, din 9 l. c. Dumineacă, în 17 l. c. se înșeninase și credeam că vremea să intors spre bine, dar de Luni dimineață eara toarnă ca din cofă. Bietii oameni sunt foarte necăjiți. Otavile sunt făcute, și le bate Dumnezeu pe câmp și dau în putrejune; fasolea, pe lângă cucuruzele încă tânjesc din cauza ploilor; ar fi timpul sămănăturii de toamnă, dar cine poate, ara și sămăna pe astfel de vreme? Cucuruzul să a scumpit, mierța mare (21 cupe) e 1 fl. 30 cr., prunele 60 cr. mierță. E domn, cine are pruni mulți. — Vai, și mult loc gol este care să ar putea umplă cu pomi! Ei singuri nu se pun!

POSTA REDACTIEI

Abonent nr. 3631 și 3099 Am mai reșuns și la alii tot la acest loc, că din România nu se dau vite la noi de iernat.

Abonent nr. 3157 Nu știm unde se fiu statute pentru fond de bucate. Vom publica însă noi nu peste mult.

I. N. ec. în Poiana. Cu sfaturi de aici în procesul d-tale puțin te vei alege. Mai bine este să mergi la un avocat, care poate să te ajute. Scrisoarea, dacă ai lipsă de ea, să-o putem retrage. Înștiințează-ne.

Pentru redacție și editură responsabil: Andrei Balș. Proprietar: Pentru «Tipografia» societate pe acțiuni: Iosif. Marschall.

Călindarul săptămânei.

Zilele	Călindarul vechiu	Călind. nou	Soarele
Dum.	Dum. în. Înălț. sf. Cruci, gl. 5, sf. 3.	rēs.	ap.
Luni	13 Muc. Corneliu Sut.	25 Eleofas	6 58 6 7
Mart̄i	14 (+) Înălț. S. Crucii	26 Ciprian	5 54 6 6
Merc.	15 S. Mc. Nichita Rom.	27 Cos. Dam.	5 55 6 5
Joi	16 M̄ta. Eutimia	28 Ve. t. reg.	5 56 6 4
Vineri	17 Mucenița Sofia	29 Michail Ar.	5 57 6 3
Sâmb.	18 Cuv. Eumenie	30 Ieronim	5 59 6 1

Tîrgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 13 până Marți, 14 Septembrie: Abrud, Hida, Szilág-Nagyfalu.

Marți, 14 Septembrie: Jibeu, Lăpușul-unguresc, Zam.

Mercuri, 15 Septembrie: Almașul-mare, Rozsnyó, bánya, Séc.

Joi, 16 Septembrie: Brețcu, Mediaș, Reteag, Supurul-de-jos.

Vineri, 17 Septembrie: Ciuc-Sereda, Etéd, Mănăsturul-Clujului, Ozun, Sălaşpatacul-de-sus (Felső-Szálás-patak), Șimleul-Selgiului.

Sâmbătă, 18 Septembrie: Alba-Iulia, Bachnea, Codlea, Malençrav, Rușii-munți (Maroș-Oroszfalu), Zălu.

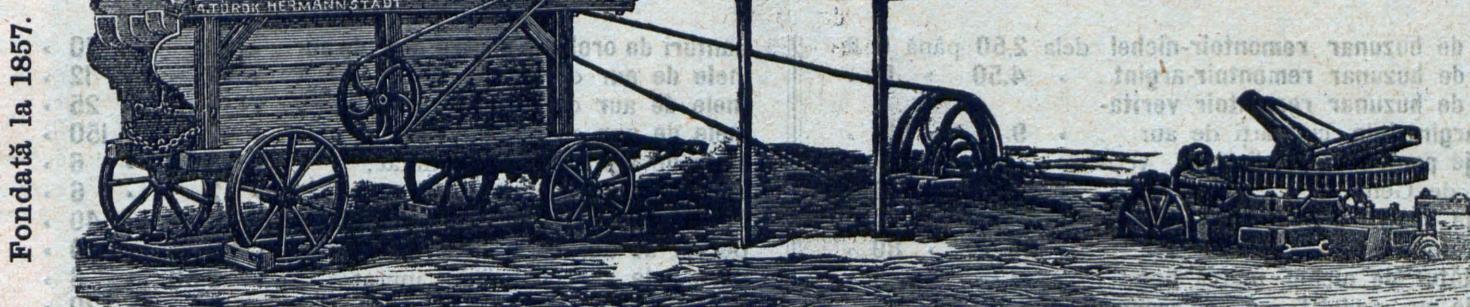
Duminică, 19 Septembrie: Șieu-mare (comit. Bistrița-Năsăud).

Un practicant (invetăcel)

se primește imediat în prăvălia subscrișului. Se cere să aibă cel puțin 2 clase gimnasiale sau reale. Cei ce cunosc pe lângă limba română și pe cea germană și maghiară sunt preferați. Oferte să se adreseze la [47] 1—1

Ioan I. Vulcu,

comerc. Orăștie (Szászváros).

Andrei Török,
fabrică de mașini agricole **SIBIU** fabrică de mașini agricole
recomandă pentru saisonul de treerat:

Mașină de îmblătit, construcție de nou îmbunătățită, de mână și pentru cai, învîrtitură ușoară și durabilitate mare, stabil și portativ, cu și fără curățituri.

Trier patent pentru curățit și sortat, mers ușor și fără sgomot, curăță complet bucatele; apoi trier sistem Backer și Clayton.

Scripeje de diferite mărimi, stabile și portative în diferite sisteme etc. etc.

Mori portative cu una, două sau mai multe roate pentru apă, vapor sau motor. Construcțunea cea mai valoroasă și lucrul cel mai solid. Serisori de recunoaștere pentru morile vândute ce se află în lucrare îmi stau la dispoziție.

Singura agentură pentru Ardeal a renumitei fabrici de motoare de gaz

[12] 12—24

Langen & Wolf în Viena.

Locomobilul de benzин „Otto“ este cel mai bun, mai ieftin și mai sigur motor pentru mașine.

Locomobilul de benzин „Otto“ este cel mai bun și mai ieftin motor pentru mori. Costul acțiuniei motorului 3—3½, cr. per oră, cu putere de 8 cai. În Ardeal sunt deja multe mori cu motorul de benzín „Otto“.

Prețuri curente gratis și franço. — Întrebărilor se răspunde prompt și cu placere.

Prețuri moderate.

MARGARETA MOLDOVAN.

Din
tainele
vieții.

29 de novele și schițe.

Prețul 1 fl., plus 5 cr. porto.

Se poate procura dela

„Tipografia“,
soc. pe acțiuni, Sibiu.

A apărut!

Bine apreciată
de întreagă
presa noastră.

La Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni în Sibiu,
să afișează de vânzare
următoarele publicațiuni

ale Societății

„Inocențiu Micu Clain“

a teologilor din Blaj

1. „Epistole către un preot tinere“ de Aloisius Melcher. Partea I. și II. 2 volume mari cu prețul redus de . . . . 1 fl. 50 cr.
2. „Pregătire la moarte“, adevă considerații asupra maximelor eterne folosite tuturor spre meditare și preoților spre a predica, de Alfons M. Ligouri, 1 volum de 440 pag. — fl. 80 cr.
3. „Duh muscelesc“, narăjune de Bolanden (45 pag.) . . . — Se recomandă mai ales preoților. — fl. 10 cr.

Fondată la 1857.

Fondată la 1857.

Agentura principală în Sibiu
a
CES. REG. PRIV.
Riunione Adriatica di Sicurtà
dela 1 Octombrie a. c. se află în casa Universităței săsești
Piața-mare nr. 16

Vă rugăm să veniți la dreapta.

[46] 1—2

Requisite pentru scriș ieftine și bune

învențatori, școlari și toți căteturarii
prima societate comercială română
„Concordia”,
să se deschidă domnă la Sibiu precum și la
hărtii, condeie, creioane, tablă, gummi etc.,
caiete, cerneală, statuță din filialele din Alba-Iulia și Făgăraș.

JULIUS ERÖS,

firmă împrotocolată la tribunalul comercial r. u.

MAGAZIN

de oroloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Oroloj de buzunar remontoir-nichel	dela 2.50	până 6 fl.
Oroloj de buzunar remontoir-argint	> 4.50	> 10
Orolaj de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	> 9.—	> 15
Oroloaje pentru dame din aur, veritabil de Genf	> 12.—	> 35
Oroloaje pentru domni din aur, veritabil de Genf	> 20	> 80
Deșteptător de nichel, marcă fină	> 2—	> 3
Oroloaje cu pendul franc., cu resare, în cutii frumoase	> 5.—	> 15
Oroloaje cu pendul vieneze cu ponduri	> 14.—	> 35
Oroloaje de părete, diferite modele	> 2.—	> 15
Lanturi de gât pentru dame, de aur	> 6.—	> 20
Lanturi de oroloaje pentru dame, de aur	> 9.—	> 30

Lanțuri de oroloaje pentru d-ni, de aur	> 20.—	> 70
Inele de aur de tot felul	> 2.—	> 12
Inele de aur cu diamant veritabil	> 6.—	> 25
Inele de aur cu briliant veritabil	> 12.—	> 150
Inele de aur cu briliant imitat	> 3.50	> 6
Cercei de aur de tot felul	> 2.—	> 6
Cercei de aur cu diamant veritabil	> 6.50	> 40
Cercei de aur cu briliant veritabil	> 23.—	> 250
Cercei de aur cu briliant imitat	> 3.50	> 6
Brățare de aur de tot felul	> 10.—	> 20
Broșe de aur de tot felul	> 6.—	> 20
Lanțuri de oroloj și de gât din argint	> 1.—	> 4
Cercei și inele de argint	> 80	> 2
Brățare și broșe de argint	> 80	> 5

Juvaere de tot felul dela 15 cr. (pret de facon) până la 15 fl. precum și amulete, ju-ju-uri, lanturi, brățare, medalii broșe, ace de cravată, tabachiere și țigătoare de țigarete, tacâmuri, chibritelnice, sugarate, nasturi de manșete etc.

Fiecare obiect de aur sau de argint e esaminat și probat din oficio și pe fiecare bucată se poate vedea exact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe doi ani pentru mersul bun al oroloajelor mele. Toate comandele le efectuez imediat, pe lângă rambursă sau trimitere anticipativă a prețului, cu îngrijire.

Reparaturi de tot soiul se execută bine și conștientios.

Rugându-mă pentru numeroase binevoitoare comande, semnez cu deosebită stima

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. Sibiu. Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul «Transilvania»).